

## **VERSLAG van de digitale vergadering van de commissie Omgevingsvisie van 17 februari 2021**

### Voorzitter:

T. Koelewijn

### Aanwezig:

A.J. Schaddelee, H. van Essen, H. Bruins Slot, R. van Muilekom, R. Strijk (gedeputeerden)  
J.J. Bart (GroenLinks), E.J. Broere (PVV), H. Chidi (D66), M.J. de Droog (D66), M.E.J. Eggermont, drs J. Germs (50PLUS), J.A. de Harder (ChristenUnie), F. Hazeleger (SGP), V.C. Jansen (VVD), dr. A.R.S. Karatas (GroenLinks), T. Koelewijn-Koelewijn (CDA), M. Lejeune-Koster (PvdA), O. de Man (VVD), A.M. Poppe (SP), R. van Reenen (50Plus), Msc. H.J. Rikkoert (ChristenUnie), Van Schie, mr. S.F. van Ulzen (VVD), W.J.A. Weyers (JA21), C. Westerlaken (CDA),

### Van ambtelijke zijde aanwezig:

dr. R. Poort (griffier) en drs G.J. van der Kroon (Notuleerservice Nederland)

---

## **1. OPENING EN ALGEMEEN**

### **1.1 Opening**

De voorzitter opent de vergadering om 13.00 uur en heet alle aanwezigen van harte welkom op deze commissievergadering die geheel gewijd zal zijn aan het Statenvoorstel Omgevingsvisie en interim verordening.

### **1.2 Vaststellen agenda**

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

### **1.3 Mededelingen**

De heer Van Steeg is vandaag wegens ziekte verhinderd.

### **1.4 Rondvraag**

Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraag.

### **1.5 Verslag van 20 januari 2021**

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

### **1.6 Termijnagenda versie 2 februari 2021 en lijst moties versie 27-1-2021**

Er zijn geen opmerkingen ontvangen.

## **2. Ter bespreking**

### **2.1 SV Omgevingsvisie en interim Omgevingsverordening**

Gedeputeerde Van Essen zet uiteen wat er aan deze vergadering vooraf is gegaan. Ook tijdens de vorige periode zijn er al de nodige stappen gezet in de intensieve voorbereidingen naar het moment waarop de beraadslagingen nu zijn beland. Hij dankt voor de vele vragen die gesteld zijn en stelt zich voor dat bij specifieke vragen zijn collega-gedeputeerden voor de beantwoording zullen zorgen.

De Omgevingsvisie richt zich op de opgaven in het beheer van de fysieke leefomgeving. Hij verwacht dat eenieder zich zal herkennen in de opgaven waarvoor de provincie staat. Daarbij gaat het ook om het beschermen en versterken van de kwaliteiten die de provincie kent. Dat is de kern waar vandaag met elkaar over gesproken gaat worden. De principes die daarbij gehanteerd worden en de keuzen die daarbij gemaakt worden zijn de principes van constateren een combineren van functies en ontwikkeling.

De visie en de verordening zijn belangrijke onderdelen van de interpretatie door de provincie van de Omgevingswet. Uiteindelijk is de vraag belangrijk hoe ermee gewerkt gaat worden. Dit is een opstap in die richting. De visie en de verordening zijn in onderlinge samenhang ontwikkeld.

De provincie Utrecht heeft reeds in het kader van de Crisis- en herstelwet gewerkt in de geest van de Omgevingswet. Door de vaststelling van deze verordening wordt dat nu formeel ook mogelijk. Aan de wet zal in samenwerking met elkaar een uitwerking gegeven moeten gaan worden. Ook hier geldt dat de 'proof of the pudding' ligt in 'the eating'. Samen met de partners zal er invulling aan moeten worden gegeven. Dat is zeker wat met de stukken die voor vandaag voorliggen wordt beoogd.

Er heeft een technische vragenronde plaatsgevonden en er zijn ook heel veel zienswijzen (175) ontvangen, die allemaal hun plek hebben gekregen in de nota van beantwoording. Vorige week is een groot aantal insprekers

aan het woord geweest. Dat laat zien hoe inwoners, organisaties, bedrijven en partner-overheden hierbij betrokken zijn. Het is voor het bestuur belangrijk om vanuit de kant van de samenleving suggesties mee te krijgen. Hij heeft er alle vertrouwen in dat dat tot verbeteringen van het beleid zal leiden. Kwesties die daarin regelmatig terug kwamen zijn de ingewikkelde discussie rond het Ronald Mc Donaldhuis, de bescherming van de natuur en biodiversiteit in relatie tot ontwikkelingen in de provincie. Ook wonen, werken en energie vroegen de nodige aandacht. Het vestigde ook de aandacht op het feit dat er in Eemnes sprake is van enorm rijk cultureel leven. Ook dat onderwerp zal vandaag terugkomen. Hij verwacht over dit alles nu een goed gesprek met elkaar te kunnen hebben.

### **Blok Algemeen**

De heer Karatas is namens zijn fractie over het algemeen tevreden met de Omgevingsvisie, omdat het een optimistische visie is, gericht op een aantal belangrijke maatschappelijke opgaven. Het gaat om onderwerpen die continu in ontwikkeling zijn en die leven. Er zijn ook zorgen wens en vragen. Door verschillende partijen wordt het belang benadrukt van de natuur en de bescherming van milieu en van de waarden, zoals biodiversiteit, natuur en waterkwaliteit.

De vraag is in hoeverre de risico's in het huidige ontwerp van de Omgevingsvisie en verordening goed zijn ontvangen. Hoe kunnen we de zorgen daaromtrent wegnemen?

De tweede vraag betreft de participatie, het betrekken van de samenleving. Gebleken is dat er veel betrokkenheid bestaat. Tegelijkertijd is een zorgpunt het punt van representatie en inclusieve besluitvorming. Hoe kunnen die elementen nog sterker geborgd worden? Daarom eindigt hij met een citaat van de ombudsman: "Wat we zien bij de vorige decentralisaties is dat een terugtrekkende overheid individuen in de steek laat. In de Omgevingswet gaat het om hele groepen die geen beroep meer kunnen doen op de overheid. Straks zal alleen de participatie-elite nog meedoen."

Mevrouw De Man zegt lijnrecht tegenover GroenLinks te staan in dezen. Zij heeft de uitdrukking 'terugtrekkende overheid' even overgenomen uit de speech van de heer Karatas en daar tegenover de visie en deze verordening gezet. Daar ziet zij een heel andere beweging, namelijk die waarbij het gaat om de vraag hoe het provinciale belang meer kan worden doorgevoerd in al die gemeentes. De VVD is er, zoals bekend, voor dat gemeentes zelf hun keuzes kunnen maken. Uit de tekst van het amendement, dat zij later vandaag nog aan de orde zal stellen, zal blijken hoe zij dat streven nog wil aanscherpen in de tekst van de Omgevingsvisie en de verordening. De oproep blijft echter dat de regionale programmering en de natuur nadrukkelijk onderdeel uitmaken van deze visie en verordening over de uitvoering waarvan de nodige zorgen bestaan. Zij vraagt een afschrift te krijgen van de brief die zojuist impliciet aan de orde was.

De heer Weijers vindt de Omgevingsvisie en verordening heel uitgebreid. Het kan met de nieuwe wet te maken hebben, maar hij vindt het allemaal erg procedureel. De provincie figureert in dat geheel van regels vaak als scheidsrechter. Daarom zou het misschien beter zijn als werd aangegeven wat waar wel mag en wat waar niet. Hij kijkt met interesse naar het delegatiebesluit, dat opgenomen is bij de stukken. Daarbij denkt hij met name aan de punten 5.1 en 5.2. Misschien dat hij daar nog een toelichting op krijgt. Er zijn nogal wat reacties op gekomen. Die reacties komen erop neer dat men gemandateerd wordt veel (?) grenzen te kunnen veranderen voor een aantal ruimtelijke ambities. Dan kan daar meer vaart mee gemaakt worden. Misschien dat de gedeputeerde daarop kan reflecteren.

Vorige week kwam vanuit de 'natuurhoek' de vraag naar voren wat er met de natuur gaat gebeuren. Kan de provincie haar natuurambities wel behalen? Als die behaald worden, kunnen er dan stukken worden vrijgemaakt om met het delegatiebesluit het transitiegebeuren te halen? Het viel hem op dat daarover vanuit de Utrechtse maatschappij veel dingen werden gemeld.

De heer Westerlaken dankt GS en de ambtenaren voor de uitgebreide weergave van de zienswijzen en de beantwoording van de technische vragen. Hij stelt vast dat deze Omgevingsvisie een lange voorbereidingstijd kent. Hij vraagt om een verbetering van de leesbaarheid van de kaarten. Hij kan niet altijd de kleuren van de verschillende kaarten goed onderscheiden. Hij denkt niet dat hij daarin de enige is.

Mevrouw Chidi vraagt aandacht voor twee thema's: de regionale programmering en de participatie. Zij krijgt signalen uit het veld dat bij de gemeenten niet altijd de gelijkwaardigheid ter tafel komt van bestuurlijke overleggen en dat ook de fusie en verordeningen op elkaar stapelen. Het gaat om die kleine uitbreiding van die 50 woningen, hetgeen te maken heeft met de gehanteerde kwaliteitseisen.

D66 heeft eerder de toezegging gekregen om tot een evaluatie te komen. Zij vraagt de gedeputeerde om de jaarlijkse evaluatie aan PS te doen toekomen als besprekingsstuk, zodat ook PS zich daarover kan buigen en er van daaruit iets mee gegeven kan worden ten behoeve van de jaarlijkse herijking.

Overigens vindt D66 die Omgevingsvisie een goede visie met goede ambities. Zij kijkt uit naar de uitvoering van de Omgevingsvisie.

Het tweede thema waar D66 aandacht voor vraagt is de participatie. Zij vond de inspraakavond van vorige week een uitstekend initiatief. Daarvoor heeft zij complimenten aan GS. Zij roept hen op dat zo te blijven aanpakken. Zij vindt dat een mooie uitwerking van de gebezigde term 'gemeenschapskracht'.

Mevrouw Lejeune meldt dat de PvdA blij is met deze Omgevingsvisie. Zij dankt voor de uitgebreide beantwoording van de gestelde vragen. Dat geldt ook voor de wijze waarop gereageerd is op de zienswijzen. Uit dat alles blijkt de grote betrokkenheid vanuit de bewoners.

Een van de drie punten die zij nu wil aanstippen is het onderbelicht blijven van de 'brede welvaart'. Daar moet wat haar betreft meer aandacht voor komen. Daarvoor zal zij nog met een motie/amendement komen in PS.

Verder wil zij er voor waken dat het niet te moeilijk wordt voor kleine gemeenten om te bouwen wegens de vele gestelde regels, zoals met betrekking tot de woningbouw, waarbij het met name moet gaan om 50% betaalbare woningen.

Ten aanzien van het Ronald Mc Donaldhuis benadrukt zij te vinden dat de provincie zich daarvoor moet blijven inzetten. Het is belangrijk dat zo'n belangrijke voorziening komt op een plek waar dat kan.

Mevrouw Rikkoert benadrukt het belang dat in de voorliggende visie gezocht wordt naar integraliteit en onderlinge samenhang. In de verordening wordt gepoogd de set van regels eenvoudiger te maken. Hoe samenhangend is het pakket nu eigenlijk van visie, verordening en de programma's, zo vraagt zij zich af. Een aantal programma's ontbreekt op dit moment nog. De samenhang is juist heel belangrijk, ook voor ambtenaren, om meer integraal te werken. Heeft het college hier voldoende vertrouwen in?

Er worden zevens beleidsthema's genoemd die richting geven aan de ontwikkeling en bescherming van de gezonde en veilige leefomgeving. Opvalt dat 'Brede welvaart' geen enkele keer wordt genoemd in de visie. Juist 'Brede welvaart' raakt aan de kwaliteit van de omgeving. Ziet de gedeputeerde ook de noodzaak om 'Brede welvaart' te verwerken in de visie?

Mevrouw Broere zegt toe haar bijdrage te zullen leveren als het gaat om het Ronald Mc Donaldhuis.

Voor de fractie van de heer Schipper is de belangrijkste vraag voor vanmiddag wat er nou eigenlijk verandert door deze Omgevingsvisie ten opzichte van de vervallen regelingen en verordeningen. Hij heeft de gelegenheid gehad het antwoord op deze vraag van de SGP nader te bekijken. Zijn conclusie is dat de uitgebreide beschrijving van het voorgestane beleid een dik uitgevallen beschrijving van het coalitieakkoord blijkt te zijn en dat als nieuw beleid wordt gepresenteerd in de Omgevingsvisie. De visie ziet zijn fractie daarom als een beschrijving van wat er reeds is en wat er nog moet komen. Men ziet dan ook op dit moment geen aanleiding om allerlei amenderingen voor te stellen.

In de beschrijving van de totstandkoming van de visie leest hij ook de bijdrage van jongeren, die allemaal meer hoogbouw en windmolens willen. Hij vraagt zich af of dat een representatieve groep was en vraagt de gedeputeerde daarover meer te vertellen.

Bij wat gesteld wordt over 'een oplossingsgerichte houding', 'het behouden van waarden' wordt gesteld dat GS erop vertrouwd dat iedereen zich verantwoordelijk voelt voor de fysieke leefomgeving. Zijn fractie vindt dat (?), alles is namelijk politiek! Die eenduidigheid is er in beginsel niet. Ontwikkelingen zijn altijd politiek gemotiveerd. Zo komt de gentrificatie in steden niet uit de lucht vallen. Er zijn gewoon verschillende belangen in onze samenleving op grond waarvan mensen verschillende dingen willen.

De heer Hazeleger wil ingaan op de positie van de Staten. De heer Schipper vindt dat 'spreken over de vaststelling van de programma's'. Vindt hij dat PS daar een rol in heeft?

De heer Schipper is van mening dat PS daar een rol in heeft. Als het bijvoorbeeld gaat om de versnelling van woningbouw, dan is PS aan zet! Inhoudelijk komt dat in deze Omgevingsvisie niet aan de orde, maar op het moment dat men daarin verandering aan wil brengen, is PS aan bod.

De heer Hazeleger verwijst voor de visie van de SGP op de uitgangspunten naar de behandeling van het Koersdocument. Hij wil voor nu alleen ingaan op de positie van de Staten. Hij constateert dat de provincie Utrecht groot genoeg is voor alle ambities. Dat alles zal duidelijk moeten worden in de uitwerking van programma's en (?)-processen. De concrete stedelijke locaties worden uitgewerkt in het programma (?). De positie van PS daarin bestaat alleen in het vaststellen van het kader. Daarom is zijn vraag aan GS wat de positie van PS is bij de vaststelling van de programma's.

Mevrouw De Jong heeft nog een aanvulling op de heer Karatas. Zij meent dat timing en verdeling in dit hele proces een uitdaging is. Zij wil nog naar voren brengen dat zij het concept van 'Brede welvaart' node gemist heeft. Het woord komt in de Omgevingsvisie niet voor met uitzondering van één bladzijde (p. 541). 'Brede welvaart' is door de Staten eerder breed omarmd. Het is een manier van naar de werkelijkheid kijken die ook van belang is voor ruimtelijke zaken, voor milieu, natuur enz. Daarom is haar vraag aan het college waarom het concept 'Brede welvaart' niet te vinden is in de tekst van de Omgevingsvisie. Wat vindt het college ervan dat concept alsnog in de visie te verwerken?

Gedeputeerde Van Essen dankt allereerst voor de complimenten, die hij zal doorgeven aan de organisatie. Het is een heel proces geweest om zo veel stukken samen te voegen tot één visie, één document. Hij waardeert die complimenten zeer.

De bescherming van kwetsbare waarden (natuur, biodiversiteit e.d.) werd door enkelen benadrukt. Daarbij bestaat het risico dat die waarden, die kwaliteiten, op een gegeven moment onder druk zullen komen te staan als gevolg van bepaalde ontwikkelingen. De VVD stelt dat er wel voldoende ontwikkelruimte moet zijn en vraagt zich af of het allemaal niet te veel is dichtgeregeld. Hij denkt dat dit een spanningsveld is dat ook in deze provincie heel voelbaar is. In de visie als ook in de verordening heeft het college ernaar gestreefd om voldoende afwegingsruimte te behouden, passend bij het principe van combineren. Tegelijkertijd is een aantal dingen wel uitgesloten. Er wordt dus gezocht naar die balans en dat wordt werkenderwijs en met elkaar bereikt. Daarbij is het belangrijk het effect van verschillende ontwikkelingen in de gaten te houden.

De VVD vroeg naar de brief van de U-16 in het kader van regionaal programmeren. Dat is een brief die aan de Staten is gericht. Het zou daarom niet handig zijn als het college daarop zou antwoorden. Het verjaringsproces is voor iedereen nieuw. Hij merkt dat het voor een aantal gemeenten nog wennen is hoe daarop te reageren en te handelen. Het zijn over het algemeen constructieve gesprekken, maar soms ook nog een soort zoektocht. Hij heeft sowieso toegezegd verder te gaan op die lijn. Hij zal de wethouders daar zeker in meenemen. Er werd geduid op de evaluatie van het regionaal programmeren. Die evaluatie is zeker jaarlijks voorzien. Hij probeert daarbij tot afspraken te komen met de gemeentes. Daarmee komt hij uiteraard ook terug in deze commissie. Dan kan daar verder op gereflecteerd worden. Als college wordt er de kern van vastgesteld en het regionaal programma. Daarna gaat er geëvalueerd worden met de partners. Het is aan de commissie om de desbetreffende Statenbrief al dan niet te agenderen. Daarna komt het terug in de kaderstelling als het Statenbesluit voor de volgende cyclus. Zo is het hoe dat met elkaar wordt vastgesteld.

Mevrouw Chidi heeft een interruptie op de evaluatie. Zij dankt voor de toezegging. Voor PS is het niet een formatiebrief, maar een bespreekstuk dat meegenomen kan worden in het debat bij de kaderstelling. Daarom is de vraag vanuit PS om het mee te nemen in de evaluatie als bespreekstuk en het op te nemen in de termijnagenda.

Gedeputeerde Van Essen geeft aan dat Statenbrieven per definitie bespreekstukken zijn voor het college. Het is aan PS om zo'n brief of memo al of niet op te waarderen. De kaderstelling vormt volgens hem de kern.

De heer Hazeleger zoekt naar de rol van PS hierin. Hij geeft een historische schets van de verandering in procedures en besprekingen. Hij is op zoek naar een werkbare methode, zodat voorkomen wordt dat PS-leden met lege handen staan op het moment dat bespreekstukken ter inzage zijn gelegd en mensen zienswijzen gaan indienen, en PS-leden benaderen, zodat PS-leden wel inhoudelijk kunnen reageren. Hou kunnen de PS-leden daarin toch een dergelijke positie krijgen?

Gedeputeerde Van Essen vindt dat een terechte opmerking van de heer Hazeleger. Hij haalt een voorbeeld aan waaruit blijkt dat de rol van PS verandert. De heer Hazeleger merkt terecht op dat bij het vaststellen van de programma's van de Omgevingswet een bevoegdheid is van het college. Het gaat daarom om een manier van samenwerken. Iets dergelijks geldt ook bij de samenhang tussen de programma's, die straks onderscheiden worden met betrekking tot de Omgevingsvisie. Dat is een belangrijk onderdeel en hij is bezig dat verder uit te werken ten einde die samenhang ook in die programma's tot uitdrukking te laten komen. Hij komt hierover zeker nog te spreken met de commissie.

De heer Westerlaken vraagt de heer Hazeleger hoeveel vertrouwen hij in de Staten zelf had om zaken, waarvan hij vond dat ze niet goed gingen, te agenderen. PS heeft de bevoegdheden om dat te doen. Daarom stelt hij voor om zich als Staten zelf sterker op te stellen, dan hij niet doet blijken.

De heer Hazeleger snapt het punt van de heer Westerlaken niet. Hij bepleit een sterkere positie van PS. Dan kan hem niet verweten worden die positie te verzwakken.

De heer Westerlaken meent niet te stellen dat de heer Hazeleger die positie van PS verzwakt. Hij zegt alleen dat de heer Hazeleger kennelijk niet in de gaten heeft welke bevoegdheden de Staten inmiddels al hebben. De Omgevingswet verandert inderdaad, maar dat wil niet zeggen dat PS een door GS ingenomen standpunt niet ter discussie kan stellen in de Staten.

De heer Hazeleger wijst erop dat als men gaat evalueren men niet gaat zeggen 'dan maar niet daar bouwen'.

De heer Westerlaken meent dat nu dezelfde discussie wordt gevoerd als al zo vaak is gevoerd over het OV-knooppunt: 'je bent te vroeg, totdat je te laat bent'.

Gedeputeerde Van Essen legt uit dat de wisseling in het kader van programmeren wel degelijk een van de geformuleerde uitgangspunten is. Die kaderstellende rol is echt aan de Staten. Het klopt dat in de uitwerking daarvan het college veel veelvuldiger met de gemeentes in gesprek gaat binnen de kaders die GS meegeeft. Het is wel zo dat in individuele locaties gemeentes zich meer in positie willen brengen binnen de kaders zoals PS die meegeeft. Dat komt omdat er op een andere manier gewerkt is. Dat past bij de Omgevingswet en dat past ook bij de kaders die PS heeft vastgesteld voor de eerste opstap naar programmeren. Hij denkt ook dat men het met elkaar moet uitvinden. Tegelijkertijd kan er niet meer over iedere specifieke locatie het debat gevoerd worden, maar dat gebeurt meer in het gesprek tussen gemeenten onderling en de provincie. Dat is wel een consequentie van deze aanpak en dat past dus beter bij de manier van werken binnen de Omgevingswet.

Dan is hij bij vragen van JA21. Het zijn zeker uitgebreide stukken. Het is ook een samenvoeging van heel veel stukken en verordeningen. Procedureel hoort dat bij de aard van een verordening. De gewenste aanpassing van de kaart is wel te bereiken. Op de kaart zouden alle regels zichtbaar moeten zijn. Dus alles is wel erg ontwikkeld juist vanuit de kaarten. Waar het gaat om de leesbaarheid wijst hij op de verschillende wijzen van arcering. Hij nodigt de heer Westerlaken uit om te bekijken hoe het daar zit met de leesbaarheid. Als er toch problemen overblijven dan is het goed om dat met het college te delen. Hij weet niet goed wat de praktische beperkingen of mogelijkheden zijn om daarin dingen te veranderen. Het is belangrijk dat de kaarten goed leesbaar zijn.

De heer Weijers wijst erop dat zijn opmerking meer raakte aan hetgeen de heer Hazeleger zegt, namelijk dat de verandering met de Omgevingswet te maken heeft. Hij begrijpt dat wel, maar merkt op dat daarmee ook geregistreerd wordt wat de gemeenten aangaat. Als er dan twee gemeenten dingen willen hebben, die zij van elkaar niet willen dan is daar een gesprek tussen GS en de gemeenten aangewezen, waarin de provincie voor scheidsrechter mag spelen. Het gaat dan niet om provinciale belangen, maar om overleggen waarin gemeenten het laatste woord willen hebben. Als dat niet klopt dan hoort hij dat graag.

Gedeputeerde Van Essen meent dat het niet voor niets is dat de provincie voor provinciale belangen en kwaliteiten moet staan. De provincie staat daarbij ook aan de lat waar het gaat om de grote woningbouwopgave. Met de Rijksoverheid wordt daarbij gezamenlijk opgetrokken. Het is wel degelijk zo dat de provincies daarbij eigen bevoegdheden hebben en houden. Het is misschien wel zo dat de manier van samenwerken met de gemeenten anders is dan voorheen.

De heer Westerlaken heeft een kleine reactie op de opmerkingen van de heer Van Essen op de kaarten. Hij kan hem verzekeren dat de arceringen het alleen maar erger maken zeker in combinatie met kleuren.

Gedeputeerde Van Essen stelt voor dat er met de betrokken mensen van de organisatie bekeken wordt hoe dit nou werkt. Hij vindt het lastig om hierover een toezegging te doen, omdat hij niet kan overzien wat er technisch mogelijk is qua verbetering van de leesbaarheid.

Mevrouw De Jong wil van de heer Westerlaken een beetje bijles over die kaarten.

Gedeputeerde Van Essen komt nu op het onderwerp 'Brede welvaart'. Hij denkt dat het goed is om te beseffen dat ondanks dat het woord 'Brede welvaart' er niet letterlijk in staat, het begrip toch in de hele themakeuze en de opbouw van de verordening helemaal doorklinkt. Het gaat juist om het samengaan van verschillende opgaven en de balans tussen ontwikkelen en het beschermen van waarden. Naar zijn mening zit het er dus wel degelijk in. Als het helpt om de sticker 'Brede welvaart' beter te maken, dan is dat wat hem betreft geen probleem. Eventuele moties op dat vlak ziet hij met belangstelling tegemoet.

Er wordt ook benadrukt niet te veel regels op te stellen voor kleine kernen, maar 50% betaalbaar is wel cruciaal. Daar kan enige spanning tussen zitten. Hij denkt altijd dat men op programmaniveau wil sturen op die 50% betaalbaarheid, en dat men tegelijkertijd als het gaat om die kleine kernen, kleine uitbreidingen niet moet onderwerpen aan te veel regels. In NNN-gebieden ligt dat anders. Er zijn dus heel veel zaken waar ook dan rekening mee moet worden gehouden.

Mevrouw Lejeune bedoelde juist het de mensen niet te moeilijk te maken om te kunnen bouwen, maar zij wil wel vasthouden aan die 50%.

Gedeputeerde Van Essen wijst erop dat hij het punt wilde maken dat juist voor gemeentes die 50% soms als een probleem wordt ervaren. Dus daar zit wel een spanningsveld. Cruciaal is dat het programma Wonen-Werken in den brede een goede balans kent. Dus dat er voor gezorgd wordt dat er voldoende betaalbaar wordt gebouwd. Daar moet aandacht voor gevraagd worden, want het is geen makkelijke opgave om dat in alle regio's te halen. Hij zet zijn betoog voort met erop te wijzen dat de SP aandacht vroeg voor 145 jongeren die allemaal hoogbouw en windmolens willen. Dat is misschien een beetje veel, maar over het algemeen valt toch te constateren dat jongeren soms wat anders tegen ontwikkelingen aankijken dan eerdere generaties. Dat is een van de redenen waarom apart het gesprek is aangegaan met jongeren. Het is niet zo dat jongeren er allemaal hetzelfde over denken.

Dan was er nog de vraag van de SP over participatie. Die laat hij graag over aan collega Schaddelee.

Gedeputeerde Schaddelee begint met de vraag van mevrouw Chidi over participatie en de manier waarop daarmee omgegaan wordt. Er heeft naar zijn mening een mooi en intensief participatieproces plaatsgevonden. Daar zijn ook de nodige lessen uit geleerd. Dat geldt ook met de ervaring die opgedaan is met de pilot (?).

Mevrouw Chidi las in de stukken dat het gaat om een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Dus niet alleen de provincie, maar zeker ook de gemeenten. Zij vraagt naar een uitwerking rond de vraag hoe de provincie gemeenten kan inspireren om de gemeenschapskracht te mobiliseren. Zij krijgt vaak van bewoners de vraag hoe zij betrokken kunnen worden bij ontwikkelingen. Het gaat erom de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid leidend te doen zijn en dat uit te stralen naar de gemeenten.

Gedeputeerde Schaddelee wijst erop dat het qua participatie niet per se om een gezamenlijke verantwoordelijkheid gaat. Dat is wel het geval wanneer het gaat om een concreet gezamenlijk project met gemeenten, maar bij participatie is het ook belangrijk dat gemeenten hun rol pakken, die past bij de lokale situatie. Daarmee is de provincie bezig in het programma Participatie, waarbij ingezet wordt op interne en externe (?)traditie. Dat onderwerp heeft dus absoluut de aandacht.

De heer Karatas wijst erop dat bij inclusieve besluitvorming en participatie gezien wordt dat er sprake is van een doorbraak. Daar is hij lovend over. Er zijn ook geluiden van organisaties die een mindere organisatiekracht hebben. Daar zit zijn vraag en zijn zorgen. Dat is ook hetgeen de ombudsman bedoelt. Hoe gaat de provincie daar een slag in maken?

Gedeputeerde Schaddelee herinnert aan een recente bijeenkomst over participatie, waarbij de provinciale politiek vermanend is toegesproken. Daarbij werd gezegd dat 'de participatie' niet bestaat. Het is een rol die vanuit democratische opvattingen gepakt moet worden. Beroepsinsprekers weten de politiek altijd prima te vinden, maar de kunst is om juist ook het ongehoorde geluid door te laten klinken. Een dergelijk streven vereist wel heel veel maatwerk. Het college als afspiegeling van de samenleving kent zijn achterban en die moet ook steeds zo goed mogelijk worden meegenomen en betrokken worden bij wat het college aan het doen is. De provinciale politiek is niet saai, maar juist hartstikke interessant! Zijn uitdaging is het om daar steeds meer mensen bij te betrekken. Dat is ook waar hij naar zoekt met de sociale agenda. Daar gaat het om de vraag hoe kwetsbare organisaties en inwoners benaderd kunnen worden bij wat er gebeurt. Inclusiviteit is ook niet iets dat in één vakje gestopt moet worden, maar het is een gezamenlijke opgave van iedereen in de politiek.

Gedeputeerde Bruins Slot herinnert aan de vraag van de heer Weijers over de Artikelen 5.1 en 5.2 van het Delegatiebesluit. Zij vindt het op de eerste plaats van belang om hierover te zeggen dat dit artikelen zijn die ongewijzigd zijn overgenomen uit de BSC(?). Het beleid hierop verandert dus niet. Het gaat hierbij om kleine wijzigingen, bijvoorbeeld in het kader van compensatieverplichtingen. Als het om grotere wijzigingen gaat dan komen die terug in het natuurbeheerplan en dat komt altijd terug in de commissie SNW(?) ter bespreking. Het natuurbeheerplan is een document dat aan iedereen ter inzage wordt gelegd. Ook dat is goed aangegeven.

De heer Van Essen heeft naar haar mening al het belang aangegeven van een goede balans tussen natuur en biodiversiteit en het borgen daarvan, maar dat komt aanstonds aan de orde.

Tweede termijn

Mevrouw Chidi meent nog geen antwoord te hebben gekregen op haar vraag betreffende Artikel 9.12. Zij vraagt de gedeputeerde uitspraken te doen over dit artikel. Kan die uitbreiding doorgang vinden zonder dat dat ten koste gaat van de gesprekken over de regionale contouren.

Verder zijn er zojuist opmerkingen gemaakt over de provinciale belangen versus uitvoeringsplannen. Dit kwam al eerder in de commissie aan de orde en toen werd aangegeven dat de bouwstenen ten behoeve van deze Omgevingsvisie een legpuzzel vormden, een spanningsveld waarin PS zijn rol zoekt. Kan de gedeputeerde daar nog op ingaan en daarbij iets zeggen over de bouwstenen die vanaf nu nog gaan landen in de Omgevingsvisie? Kan de commissie daar een overzicht van krijgen?

Gedeputeerde Van Essen wijst er richting mevrouw Chidi op dat wat in de verordening staat de weerslag vormt van de bouwstenen, die PS eerder heeft vastgesteld. PS heeft de bouwsteen voor de Omgevingsvisie 'afwegingskader uitbreidingslocaties' vastgesteld en wat in de verordening staat is daarvan de weerslag. Dat bestaat aan de ene kant uit een aantal criteria op basis waarvan GS in het kader van regionaal programmeren samen met de gemeentes de locaties gaat kiezen en daar afspraken over maken. Ten aanzien van uitbreidingen van die kleine kernen zijn de eisen wat lichter. Het is niet zo dat daar alles kan. Het is een behoorlijke bescherming. Die bebouwing in de Hollandse Waterlinie gaat het niet worden. Daar geldt een aantal zaken waar men rekening mee moet blijven houden. Dat is onderdeel van de beoordeling van locaties die GS nog steeds wel doet, ook voor die kleinere uitbreidingen, zij het dat dat soepeler gehanteerd wordt.

Voor de grotere uitbreidingen geldt dat daar de provinciale belangen/waarden te waarborgen zijn. Dus de lokale wensen en de provinciale belangen moeten in dat proces bij elkaar komen. Daar moet gezamenlijk naar gezocht worden.

Hij ziet wel dat een aantal kleinere kernen, waar lange tijd geen uitbreiding mogelijk was, nu met plannen komen in het regionaal programmeren. Hij verwacht dat er met veel van die kernen in de eerste ronde tot afspraken gekomen kan worden om die plannen mogelijk te maken en dat op te nemen in het programma. Er zijn ook gemeentes die daar nog niet rijp voor zijn, omdat daar nog nader onderzoek nodig is. Er kan ook blijken dat een uitbreiding ergens niet mogelijk is. Niet elke gemeente zal het volledig naar de zin gemaakt kunnen worden.

De heer Hazeleger vindt ook dat het mogelijk moet zijn dat aangegeven wordt dat niet aan alle wensen voldaan kan worden. Dan wordt het wel heel pijnlijk wat hij leest in de beantwoording van de technische vragen, namelijk dat de vraag of alle provinciale ambities gehaald kunnen worden duidelijk moet worden bij de inrichting van de programma's. Dus bij de vaststelling van de visie is nog niet bekend of alle ambities gehaald kunnen gaan worden. "Wat gaan we dan zo meteen vaststellen", zo vraagt hij zich af. En wat kan PS nog daarna? Hij zoekt naar een manier hoe PS daarin zijn positie kan versterken.

Gedeputeerde Van Essen benadrukt dat het niet voor niets is dat bij het ontwikkelen het monitoren zo'n belangrijk onderwerp is. Dat is om de vinger aan de pols te houden. Met de verordening gaat men richting een cyclus waarbij zaken bijgesteld kunnen worden. Dat is een belangrijk sturingsmechanisme dat PS in handen heeft. PS kan verder ook altijd GS kaders meegeven bij de uitvoering van programma's. Hij zegt de vragen van de heer Hazeleger goed te begrijpen. Ook voor het college is het een zoeken hoe hiermee om te gaan. GS kan ook beslissen bepaalde besluiten ter besluitvorming voor te leggen. Tegelijkertijd heeft de wetgever dit niet voor niets zo bedacht. Het is wel degelijk de bedoeling dat PS in zijn kaderstellende rol wordt gezet. Waar het gaat om de uitvoering van die kaders komt het college aan zet. Hij kent het spanningsveld, maar in de komende tijd moet dat samenspel zich uitkristalliseren.

De voorzitter stelt voor om te zijner tijd tijd in te ruimen om specifiek over dat onderwerp het gesprek te voeren.

PAUZE

## **Tweede Blok – Stad en land gezond (Hst 4.1), Klimaatbestendig en waterrobuust (Hst 4.2), Toekomstbestendige natuur en landbouw**

De heer Karatas wijst erop dat gezegd is dat men wenst dat het groen meegroeit met de woningbouwopgave. Groen groeit mee, met andere woorden. Hij ziet dat in de nota van beantwoording steeds concreter worden. Hij vraagt zich af hoe er daarbij gezorgd kan worden dat er ruimte komt voor recreatief groen. Hoe gaat dat georganiseerd worden?

Zijn tweede vraag gaat over een stukje inclusie. In de visie staat dat ook de ruimtelijk inrichting bijdraagt aan een inclusieve samenleving en een versterking van de sociale cohesie. Hij krijgt ook daar graag een nadere toelichting op. Hoe gaat dat concreet ingevuld worden?

Mevrouw De Man constateert een enorme toename van mensen die in deze provincie willen recreëren. In de visie staat echter dat er bescheiden omgegaan zal worden met het faciliteren van parkeerplaatsen. Zij vreest dat

dat tot chaos zal leiden. Men moet er óók met de auto kunnen komen! Haar fractie is voornemens daarop een amendement op de visie in te dienen.

Ten aanzien van de verblijfsrecreatie wijst zij op de pilot Recreatiewoningen. Zij wil daarvan weten of die pilot niet belemmerd wordt door Artikel 9.6 in de verordening. Er is de ruimte om gebruik te maken van experimenteerruimte. Zij hoopt dat dat ook echt gebeurt wegens de terughoudendheid die zij gebezigd ziet ten aanzien van aanvragers die op basis hiervan graag het gesprek met de provincie aangaan. Dus zij krijgt graag de toezegging van de gedeputeerde dat onder dat innovatie-artikel gebruik gemaakt kan worden van een hardheidsclausule, waardoor de ruimte geboden kan worden aan ontwikkelaars om te bekijken wat men kan met een perceel. Zij zal mogelijk een amendement hierop indienen.

Ten aanzien van landgoederen heeft zij het gevoel dat de visie en de verordening wat ruimte bieden voor maatwerk wat betreft het behoud van landgoederen. Die terugkoppeling zag zij ook in de inspraakreactie, waarin gesteld werd dat die leidraad voor ontwikkelingen van buitenplaatsen niet lekker werkt. Daardoor worden die landgoederen beperkt in hun mogelijkheden. Haar vraag is hoe die verankering in de visie en verordening hard gemaakt worden ten aanzien van die leidraad. Zij hoort graag hoe het college hiermee omgaat. Zij denkt dat haar fractie de verordening en de visie wel ruimte wil bieden, alleen die leidraad zit soms een beetje in de weg. Moet die leidraad dan niet worden aangepast aan het idee dat uitstraalt vanuit de visie.

De heer Westerlaken heeft een aantal vragen aan het college. De omschreven ambities in de visie vergen veel vierkante meters. Is er een berekening gemaakt waardoor bekeken wordt wat de ontwikkeling van de meterprijs zal worden? Verder hoort hij graag op welke manier de groene-hart-provincies overlegd hebben met elkaar over op welke wijze zij gezamenlijk ruimte in het groene hart willen ontwikkelen. Daarbij denkt hij aan bodemdaling, energietransitie en woningbouw.

‘Groen groeit mee’ staat prominent in de Omgevingsvisie op de kaart. Hij denkt niet dat iedereen altijd begrijpt wat hier precies mee wordt bedoeld. De oude ringparkgedachte die ook is erkend door het college komt daar niet helemaal in terug. Hij vraagt de gedeputeerde dat nog eens uit te leggen.

Uit veel zienswijzen en inspraakreacties komt naar voren dat de besturingsfilosofie niet helemaal wordt begrepen. Dat zit met name op het stuk van de grondontwikkeling. Ook daar graag een nadere toelichting op.

De heer Hazeleger hoort de heer Westerlaken zeggen dat de randparkgedachte is losgelaten. Heeft hij daarop het kaartje bestudeerd of is daar ook iets misgegaan met de kleur?

De heer Westerlaken heeft de kaartjes bekeken en ook daar kan betwijfeld worden of dat goed is weergegeven. Het gaat hem meer om de wijze waarop daar nu in de zienswijze op in is gegaan en waaruit blijkt dat mensen dat niet helemaal goed begrijpen. Hij kan zich dat goed voorstellen. Vandaar zijn vraag om dat op de een of andere manier nog eens goed uit te leggen.

De heer Hazeleger vraagt zich af wat het betekent dat de zone, die daarvoor is bedoeld, best ver lijkt. Vandaar zijn vraag.

Mevrouw Chidi maakt duidelijk dat wat haar fractie bepleit het belang van de motivatieve doelstelling van biodiversiteit. Zij zal met een amendement of motie komen. Voor nu de vraag aan de gedeputeerde hoe de facultatieve doelstellingen voor biodiversiteit kunnen worden teruggezien.

Op bladzijde 57 van de Omgevingsvisie is sprake van luchtkwaliteit. Daar staat dat alle gemeenten het akkoord betreffende schone lucht moeten onderschrijven. Hoe kan er voor gezorgd worden dat alle gemeenten meedoen? Dan de verzwaring van de VBH-taken. Ook daarover hebben zij eerder een technische vraag gesteld. Toch heeft zij nog nadere uitleg nodig van GS over de manier waarop gemeenten gerustgesteld kunnen worden. Hoe kan er voor gezorgd worden dat de overdracht van die VBH-taken zo goed mogelijk gaat gebeuren.

Mevrouw De Widt wijst op de ambitie voor een robuuste natuur met hoge biodiversiteit, waarvoor een stevig en samenhangend natuurnetwerk nodig is inclusief de kans om de Utrechtse Heuvelrug en de Veluwe te verbinden. Zij kondigt een motie aan met betrekking tot De Groene Loper.

Mevrouw Lejeune heeft niet zo veel tijd nodig, want haar vragen zijn grotendeels al gesteld. Ook haar grootste zorg in dit deel is de biodiversiteit. Ook dit is een doelstelling en een stuk ambitie. Zij sluit zich aan bij het voornemen van mevrouw Chidi om daar een amendement over in te dienen.

Mevrouw Rikkoert stelt dat de visie een aantal concrete doelen op een rij zet. De NMU stelt voor om een robuuste ecologische verbindingen weer op de kaart te zetten. Haar fractie steunt het bedoelde streven. Zij hoort graag wat GS daarvan vindt. Of heeft GS een goed alternatief om biodiversiteit toch wat beter op de kaart te zetten.

Gelet op de toenemende drukte in de ondergrond is het volgens haar van belang dat er zo snel mogelijk drie dimensionale omgevingsvisies gemaakt gaan worden. Zij vindt het daarom jammer dat de provincie Utrecht op dit vlak nog heel weinig resultaten heeft geboekt. Gaat de provincie alles op alles zetten om in 2025 in de volgende editie van de Omgevingsvisie wel een driedimensionale aanpak te hebben, waarbij de beleidskeuzes voor de ondergrond expliciet aan bod gelaten worden?

Het RIVM gebruikt vanaf deze week nieuwe cijfers voor fijnstof uit houtkachels en open haarden. Het aandeel van houtkachels is niet 10% maar 23%. Met die cijfers in het achterhoofd heeft zij de passages over houtrook in de nota van beantwoording nog eens opnieuw gelezen, waarbij verwezen wordt naar de verantwoordelijkheid van de gemeenten in deze kwestie, hetgeen zij opvallend vindt, omdat de provincie Utrecht participeert in het landelijke schone-lucht-akkoord en dat gaat wel degelijk over houtrook. Is GS bereid om in overleg met de Rijksoverheid en gemeenten wel die normen voor houtrook vast te leggen?

Het Geopark kan volgens de CU de steun vanuit de provincie goed gebruiken om de UNESCO-status te verwerven. Dat is totaal iets anders dan de UNESCO-status voor werelderfgoed of nationale parken. Bij geoparken ligt het initiatief bij burgers en niet bij de overheid. Zo'n burgerinitiatief heeft echter wel overheidssteun nodig en vooral politieke rugdekking. Zij wijst vervolgens op de steun voor de initiatieven door vier waterschappen. Zij vraagt zich af wat de provincie hieraan bij kan dragen.

Zij wijst op de kwaliteitsgidsen waarin de kernkwaliteit van de nationale landschappen opgenomen zijn. Deze gidsen dienen nu slechts als inspiratiebron. Kan de geactualiseerde versie straks intensiever gebruikt gaan worden, zo vraagt zij zich af. Kunnen de kwaliteiten de status van omgevingswaarden gegeven worden? Verder is zij benieuwd naar de stand van zaken voor Vijfheerenlanden. Is de kwaliteitsgids voor die gemeente al bijna af?

De heer Schipper heeft allereerst een opmerking over een tekst op bladzijde 23 van de Omgevingsvisie. Die tekst triggert hem op twee manieren. Het streven van het college is '50% betaalbaar'. In de nieuwbouwplannen die hij nu langs ziet komen, ziet hij echter die beweging nog niet. In hoeverre is het college bereid om daar meer dwingend en sturend op te treden als dat op een andere manier niet lukt. Wat vindt het college dan als perspectief? Men kan sociale samenhang erin brengen door zwaar te verdichten in bijvoorbeeld Overvecht. De vraag is of daarmee echt iets gedaan wordt aan de leefomstandigheden van mensen. Hij hoort daar graag een reactie op.

Over paragraaf 4.7.1 merkt hij op blij te zijn dat er in de verordening nu een regel is opgenomen gericht op de bescherming van weidevogels waar sprake is van windmolen- en zonneparken. Dat moet gecompenseerd worden en minimaal dezelfde kwaliteit houden. Hoe verhoudt zich dat dan met dat energielandschap in Rijnenburg? Daar zou 85% van het leefgebied worden aangetast. Er staat in de Omgevingsvisie dat er een energielandschap komt, maar in de verordening staat dat de weidevogels beschermd moeten worden! Hoe ziet het college dat?

De heer Hazeleger heeft op dit onderwerp zes puntjes. Het eerste gaat over binnenstedelijk verdichten, waar de provincie ook de komende tijd mee doorgaat ter voorkoming van uitbreidingen. De SGP vindt wel dat het hierin de verantwoordelijkheid van de provincie is om de negatieve gevolgen in het binnenstedelijke gebied op te vangen. Daarom komt hij met een amendement om bij binnenstedelijke verdichting verplicht te stellen dat er groen wordt aangebracht op daken en op gevels.

Hij sluit zich aan bij de CU als het gaat om 3D-inzicht in de bodem.

Tijdens de hoorzitting is er uitgebreid stilgestaan bij stiltegebieden. Daar werd hem verweten technische vragen te stellen, maar die mensen hebben al die jaren zitten slapen, want volgens hem zijn dat gewoon de ongewijzigde regels. Als die regels nog iets zijn aangescherpt in het aandachtsgebied, wat is dat dan geweest? Hij krijgt daar graag een toelichting op.

Dan het vuurwerkverbod. Er is al eens gepleit voor een uitzondering daarop in een stiltegebied bij vuurwerk tijdens oudennieuw. De SGP is daar niet voor.

Bij medicijnresten werd naar aanleiding van hetgeen mevrouw Chidi daarover naar voren bracht verwezen naar het programma. Als PS straks geen invloed krijgt op de concretisering van het programma 2050, dan wil hij nu reeds wat concretisering krijgen en horen wat dan de rol van PS wordt. Als PS toch invloed zou krijgen op dat programma dan verwacht hij daar (?) van. "Daarna kunnen we het er dan over hebben."

Het laatste punt is iets waar hij mee worstelt, de menukaart. Betreffende de menukaart D(?) heeft hij een motie samen met de heer Van Muilenkom aangenomen gekregen. In een technische sessie zeiden ambtenaren dat zij die motie aan de kant gezet hadden, omdat de motie niet past bij BNB(?), maar de vraag was nu juist te bekijken of het in te passen was bij de BNB. De technische uitleg daarbij heeft hem niet echt overtuigd. De schuld wordt gegeven aan mensen die niet hebben geëvalueerd. Hij vindt dat allemaal heel kort door de bocht. Hij denkt dat er onvoldoende serieus gekeken is hoe de waarde van de Menukaart een plek gegeven kan worden in de verordening door bijvoorbeeld de intensieve veehouderij (??) als er al heel veel winst wordt geboekt op de Menukaart. Hij vindt dat die waarde te weinig meetelt.

De heer Germs begint met het punt van de vakantieparken en recreatiewoningen. Zijn fractie vindt het fijn dat er goed gekeken wordt naar het oneigenlijk gebruik door permanente bewoning. Verder is het in dit verband heel erg belangrijk dat er naar ondermijnende activiteiten wordt gekeken. Zijn volgende punt is de drinkwatervoorziening. Hij denkt dat men heel zuinig op het goede drinkwater in deze provincie zal moeten zijn. Dat drinkwater moet gekoesterd worden!

Dan is er zorg om het veenweidegebied met zijn verzakking. Hij hoort graag van GS wat daarin de stand van zaken is. In deze paragraaf hoort ook het punt thuis van het benutten van geothermie. We kunnen alle energiebronnen gebruiken!

Tenslotte hoofdstuk 4.2: De veiligheid van de Gribbedijk en de Lekdijk is heel belangrijk. Dat zijn zwakke punten in de dijkstructuur, die de nodige zorg eisen. Het laatste stukje in dit blok is de landbouwvisie. Als dat goed uitgevoerd wordt dichtbij de bewoners, dan is dat heel belangrijk. Tenslotte vraagt hij aandacht voor de stoppende landbouwers in het kader van de VRG.

Mevrouw De Man wijst er richting de heer Germs op dat de Omgevingsvisie een klein beetje toestaat dat verblijfsrecreatie wordt omgeturnd. De regels van de verordening laten dat op dit moment niet toe. Hoe staat de partij van de heer Germs daarin?

Ten tweede wil zij van de heer Germs horen of het klopt dat zij geen concrete voorstellen gehoord heeft van hem voor wat hij wil veranderen of aanpassen. Zij hoorde eigenlijk alleen positieve berichten. Klopt dat?

De heer Germs meent een aantal vragen te hebben gesteld. Hij vraagt zich af of het toch niet eens goed zou zijn om in de voorbereiding van de Staten naar al die recreatieplekken te kijken. Sommige zijn gewoon verouderd of niet rendabel te krijgen. De vraag is of men de eigenaren een goed perspectief kan bieden. Als dat allemaal technisch niet mogelijk is, dan houdt hij zich zeer aanbevolen om daar samen met mevrouw De Man naar te kijken. De grond is schaars en het is allemaal niet in beton gegoten. Hij is altijd voor maatwerk geweest en pleit ervoor mensen perspectief te bieden.

Mevrouw Lejeune heeft nog een vraag over de stiltegebieden en Eemnes. Zij hoorde de heer Hazeleger daar een vraag over stellen, daarom wil zij ook haar vraag daar aanvullend op stellen.

Zij wijst op de zienswijzen vanuit Eemnes waarin wordt gesteld dat evenementen in Eemnes veel minder mogelijk zullen zijn en dat de organisatie ervan veel bureaucratischer gaat worden. Dat willen zij natuurlijk niet. Is het niet zo dat de verschillende bestaande verordeningen zonder wijziging van beleid zijn overgenomen in de omgevingsverordening? Zo niet, wat is er dan veranderd en bemoeilijkt voor Eemnes? Zijn de problemen die Eemnes heeft ook de problemen die andere kleine gemeentes hebben in de buurt van een stiltegebied?

Gedeputeerde Van Essen begint met de vragen over 'Groen groeit mee'. Groenlinks vroeg een ambitie op te nemen over de afstand van de inwoner tot zijn groen. Het belang daarvan is duidelijk, zeker in deze tijd. Het is denkbaar dat als een ambitie te zien, zij het eerder in de visie dan in de verordening. Ook gemeentes opperen dit punt wel eens. Misschien dat er middels moties ambtelijke afstemming te zoeken valt.

Het CDA vroeg naar groen en ringparken. Bij de visie in maart vorig jaar was men druk bezig met het verschijnsel ringpark. Daarna is het programma Groen groeit mee pas bedacht en in de stijgers gezet. In de tervisielegging kreeg hij de vraag waar Groen groeit mee gebleven was. Toen bestond het besef van de samenhang daartussen nog niet zo, maar dat is inmiddels wel het geval. Groen groeit mee wordt nu alom omarmd precies op de punten die de heer Westerlaken aangeeft. Al die punten worden binnen het programma Groen groeit mee opgepakt. Het concept ringpark heeft zijn winst bewezen. In het programma Groen groeit mee wordt dat concept verder handen en voeten gegeven.

De heer Westerlaken had ook een vraag over het Groene hart. Samen met de buurtprovincies en de ministeries is er een platform Groene hart opgericht, waarin die afstemming plaatsvindt. Maar ook in specifieke dossiers vindt afstemming plaats met de provincies. Hetzelfde geldt voor de energietransitie, dus ook daarover vindt overleg plaats met de provincies in het Groene hart.

De ChristenUnie vroeg naar de kwaliteitsgidsen. Dat punt is beleidsneutraal overgenomen uit de provinciale ruimtelijke verordening. De status daarvan is ongewijzigd. Gevraagd werd of de kwaliteitsgids voor Vijfheerenlanden reeds klaar is. De kwaliteitsgids voor het Groene hart wordt in zijn geheel aangepast. Naar verwachting is dat rond de zomer klaar.

De SGP had vragen met betrekking tot het verdichten en het verplicht stellen van het aanbrengen van groen in de stedelijke verdichtingsgebieden. In de visie staat het benutten van taakoppervlak voor groen en energieontwikkeling nadrukkelijk vermeld. Hij zou op dit moment niet adviseren om nu aan de verordening een extra regel toe te voegen aan bijvoorbeeld Artikel 9.13, want dan wordt de keuze opengelaten tussen groen of energieontwikkeling. Voor gemeentes is dat heel belangrijk. Over groene daken wordt wel overleg gepleegd met de gemeentes.

De heer Hazeleger bevestigt dat, gezien de subsidies, het hem wel degelijk gaat om iets op te leggen. De heer Van Essen suggereert dat de opwekking van energie gecombineerd kan worden met een groen dak. Hij denkt na over de vraag hoe een stapje extra gezet kan worden vooral bij grotere stedelijke verdichtingsprojecten door bijvoorbeeld groene daken verplicht te stellen.

Gedeputeerde Van Essen denkt dat het verplichtstellen niet past bij de subsidierelatie met verschillende gemeentes. Hij pleit voor terughoudendheid waar het gaat om het stellen van verplichtingen. Hij denkt wel dat het goed is om dit punt ook in Groen groeit mee te betrekken. Hij denkt dat dat passender en effectiever zal zijn. Het is goed om dat te monitoren en te beoordelen of dat voldoende resultaten oplevert. Mocht dat niet zo zijn dan kan er altijd nog een schepje bovenop gedaan worden. Dit is dus een verschil met de heer Hazeleger, maar dat is hoe het college hier in staat.

De heer Hazeleger voegt toe dat het standpunt van de SGP zal terugkomen in het amendement dat ingediend zal worden.

Gedeputeerde Van Essen komt vervolgens bij de weidevogels waar de SP aandacht om vroeg in relatie tot energie en Rijnenburg. De polder Rijnenburg is geen weidevogelgebied. Het is wel zo dat in ieder energielandschap een toets moet worden gedaan aan de Wet Natuurbescherming. Dat geldt ook hier. 50Plus vraagt aandacht voor geothermie. De precieze potentie daarvan is nog niet bekend. Er vinden op dit moment allerlei onderzoeken op plaats, ook vanuit het Rijk. De provincie kan daarbij ook een rol spelen.

Gedeputeerde Bruins Slot meent dat men terecht kan stellen dat biodiversiteit van levensbelang is. Mevrouw Chidi vraagt of er niet een concretere ambitie over opgenomen zou moeten worden. Het viel ook haar op dat bij de aanpassing van de tekst die belangrijke doelstelling is verdwenen. De doelstelling van het in stand houden en beschermen van bedreigde flora en fauna voor 100% in 2050 is nadrukkelijk wel haar ambitie. Nu zit men daarmee op ongeveer 55%. Dat betekent dat er nog een hele grote slag geslagen moet worden met elkaar. GS wordt ook in staat gesteld om daar extra werk van te maken door het beschikbaar stellen van de extra jaarlijkse 3,8 miljoen euro. In deze coalitie is ook 12 miljoen opgenomen voor het versterken van de groene contour. Die groene contour bedoelt ook om verbindingzones te maken. Het is haar insteek om de Staten te vragen om dat voorstel ook eind maart te gaan behandelen en in de PS-vergadering terug te laten komen. Maar niet alleen dat. Er is ook de stikstofaanpak, die eveneens gericht is op de versterking van die biodiversiteit, waarvoor de provincie in de komende drie jaar zo'n 16 miljoen middelen krijgt van het Rijk. Het is een belangrijke opdracht om in 2022-2027 nog 17 hectaren in het NNN te realiseren. Dat betekent dat er een stevige opdracht, opgave en ambitie ligt in deze Omgevingsvisie.

Voor haar is het van belang om daarnaast nog te werken aan de aanpak van de verdrogingsbestrijding. Biodiversiteit lijdt in hoge mate onder die verdroging. Daarin moeten dus de nodige stappen gezet worden, waarin zij de Staten zal meenemen.

Dus op de vraag van mevrouw Chidi, GroenLinks en de SGP of de ambitie ten aanzien van biodiversiteit verstevigd kan worden, geldt daar dus een grote opdracht voor en waar een stip op de horizon voor bestaat. Mevrouw De Widt wees erop dat er dan ook gezorgd moet worden voor verbindingzones. Het college is de afgelopen jaren hard bezig geweest met die verbindingzones. De laatste twee ecoducten worden gerealiseerd op dit moment. Het versnipperingsprogramma is recentelijk aan de Staten aangeboden. Mevrouw De Widt vroeg hoe het dan zit met die verleidingszone. Dat was een ecologische verbindingzone die op de kaart stond rond 2010. Met de bezuinigingsronde van het Kabinet toentertijd is ook die ecologische verbindingzone van de kaart verdwenen. Toen is besloten dat er op een andere manier een groene loper uitgelegd zou worden voor het edelhert. Er is de afgelopen jaren veel voor gedaan om Utrecht ook toegankelijk te maken voor het edelhert, maar aan de zijde van Gelderland moet er nog het een en ander aan gedaan worden. Mevrouw De Widt vroeg ook hoe er tegen die verbindingzone en verleiding wordt aangekeken. Daarvoor is het volgens spreekster belangrijk om daarover eerst het gesprek met Gelderland aan te gaan om te horen hoe zij daar tegen die verbinding aankijken en wat zij precies willen.

De heer Karatas wil horen hoe de gedeputeerde zelf in het verhaal betreffende de gesprekken met Gelderland staat in het kader van de geformuleerde ambities. Naar zijn mening moet het 'gehele plaatje' meegroeien.

Gedeputeerde Bruins Slot vindt dat de reden waarom op dit moment een aantal ecoducten wordt gerealiseerd. Zij verwijst verder naar de binnenkort te presenteren plannen voor de groene contouren, die opgesteld zijn met de partijen rond De Poort van Utrecht. Daar zal nadrukkelijk extra geld ingezet worden voor verbindingzones en voor de overgangszones (dat zijn de zones rondom Natura 2000), zodat er een sterker gebied omheen gecreëerd kan worden met voldoende biodiversiteit.

Als het gaat om verleiden, dan vindt zij het van belang om eerst het gesprek met Gelderland aan te gaan over de bereidwilligheid dáár alvorens hier plannen te maken.

Dan de bodem. De bodem is van belang omdat het de grondlegger is van alles. Een bodem is ook van belang als het gaat om biodiversiteit. Zij wijst op het Bodem- en waterprogramma, dat binnenkort in concept voorligt ter bespreking in de commissie RVD. Daarin is biodiversiteit bewust als een thema opgenomen. Dat is uniek. De heer Hazeleger vroeg nog iets naders te zeggen over het Bodem- en waterprogramma. Op basis van de Omgevingswet, die begin 2022 wordt vastgesteld, bestaat er een soort keus. Of GS gaat zelf dat Bodem- en waterprogramma vaststellen of het zal door de Staten gebeuren. Zij geeft er de voorkeur aan om het de Staten vast te laten stellen. Mevrouw Rikkoert betreurt het dat de provincie nog niet toe is aan de 3D-benadering en die ambitie niet heeft. Zij stelt nadrukkelijk die ambitie wel te hebben. Nog geen enkele provincie heeft een 3D-visie. In de komende jaren zal ook met andere partijen gewerkt gaan worden aan het afwegingskader voor 3D. Het is een complexe zaak. In het kader van het Bodem- en waterprogramma zal hiertoe dus een aanzet gedaan gaan worden. In de door de heer Van Essen aangekondigde jaarlijkse herijking van de omgevingsverordening zullen ook dit soort nieuwe ontwikkelingen meegenomen worden. Zij deelt dus de ambitie.

De medicijnresten is een punt in de discussie over het waterprogramma dat in concept voorligt in de commissie RVD van 23 maart a.s. Daarin staan de concrete acties en ambities die hier gelden. Dat moment lijkt haar een goed moment om daarover verder met de PS van gedachten te wisselen.

De heer Germs vroeg naar de stand van zaken rond bodemdaling en het remmen daarvan en daarmee het remmen van de uitstoot van CO<sub>2</sub>. Het is van belang dat daarin stappen gezet gaan worden. Daarom is concreet in de Omgevingsvisie opgenomen dat in de getroffen gebieden een hoger grondwaterpeil moet worden gebruikt. Wat de concrete uitwerking daarvan betreft wijst zij op het binnenkort aan PS aan te bieden koersdocument Regionale Veenweide Strategie (mei). In dat koersdocument zit o.a. een paragraaf over het watersysteem. Die tekst wordt samen met de waterschappen geschreven, omdat de provincie de waterschappen niet iets kan opleggen. Die Regionale Veenweide Strategie moet leiden tot een doorkijk voor de komende tien jaar over hoe om te gaan met bodemdaling ten opzichte van grondwaterpeilen en het beheer daarvan en in hoeverre dat een verantwoordelijkheid is van de provincie. Dus de Staten komen nog te spreken over dat document en stellen dat document uiteindelijk ook vast.

De heer Hazeleger stelde vragen over de Milieukaart. Zij legt uit dat de Milieukaart voor de gemeentes bedoeld is om er voor te zorgen dat zij bij de ruimtelijke inpassing en de beoordeling van de ruimtelijke kwaliteit van bedrijven een soort toetsingskader en uitgangspunten hebben. Belangrijk in de Milieukaart is dat het voorwaarden stelt voor de landschappelijke inpassing betreffende dierenwelzijn, milieubelasting en volksgezondheid. Het grote verschil tussen de Milieukaart en de Omgevingsverordening nu is dat de Milieukaart eerder richting de gemeenten aangaf dat uitbreiding van agrarische bouwgrond toegestaan was op het moment dat er óf een goede landschappelijke inpassing is óf een beter dierenwelzijn, óf milieubelasting óf een bijdrage aan de volksgezondheid. Het college, maar ook de Staten hebben besloten van de óf, óf, óf en, en, en te maken. Dat is het belangrijke verschil, zegt zij met name tegen de heer Hazeleger.

De heer Hazeleger wijst op de motie die is aangenomen door PS. Hij vindt daarvan dat daar eigenlijk nog niets mee gedaan is. De regels zijn wel rechtstreeks overgenomen. Er is echter niets gedaan met de beoordeling van de milieukaart. Men zou volgens hem kunnen zeggen dat de niet grond gebonden veehouderij helemaal niet mag uitbreiden. Met de benadering van de Milieukaart zou men kunnen zeggen dat die wel een heel strakke benadering hanteert, maar toch een kleine uitbreiding mogelijk maakt als aan al de gestelde voorwaarden wordt voldaan.

Gedeputeerde Bruins Slot hoort dat de heer Hazeleger teleurgesteld is door de wijze waarop de motie is uitgewerkt. Zij heeft echter andere afwegingen gemaakt dan de heer Hazeleger graag zag. Er wordt dus niet toegestaan dat de intensieve veehouderij in deze provincie in een aantal gebieden zo maar kan uitbreiden. Als de mogelijkheid van uitbreiding wel bestaat, zal voldaan moeten worden aan een hele set criteria. Dat sluit aan bij de uitgangspunten van de landbouwvisie. Er wordt dus een restrictief beleid gevoerd op dit punt.

Zij is het geheel eens met de stelling dat men zuinig moet zijn op het water. De Staten hebben kort geleden de drinkwaterstrategie van GS gekregen, waarin aangegeven wordt op welke vlakken de provincie aan het drinkwater werkt. Het belang en de bescherming van het water wordt ingezien.

Verder is het belangrijk om ook aandacht te hebben voor stoppende boeren. Daarvoor zijn de plattelandscoaches in het leven geroepen, die die stoppende boeren kunnen adviseren over regelingen en een verantwoorde wijze van stoppen.

Ook de bescherming van dijken heeft de aandacht van het college. Een half jaar geleden zijn uitgangspunten naar de Staten gestuurd betreffende de bescherming en handhaving van veilige dijken en wat daaraan in de komende jaren zal worden bijgedragen. Daar zat ook een financiële claim bij.

De laatste vraag kwam van mevrouw Rikkoert over het Geopark. Dat is inderdaad een heel mooi initiatief van onderop door zeer betrokken mensen. De provincie heeft dit initiatief de afgelopen jaren financieel kunnen

ondersteunen. De waterschappen hebben ook hun steun uitgesproken, die hopelijk ook financieel tot uitdrukking zal worden gebracht. Wat het aanvragen van de UNESCO-status betreft, heeft zij de initiatiefnemers gezegd dat het voor het college echt van belang is om uit te gaan zoeken wat de effecten zijn van die UNESCO-status. Haar insteek is het om hier tegen de zomer een definitieve beslissing in te nemen. Ondertussen zal zij ook het gesprek met de provincie Noord-Holland hierover opstarten. Het geopark ligt namelijk over twee provincies heen.

Gedeputeerde Schaddelee zal ingaan op drie onderwerpen, waarvan de eerste de bereikbaarheid van recreatieterreinen betreft. Hij begrijpt dat mensen ook met de auto naar recreatie- of natuurgebieden moeten kunnen komen, maar hij wil dat niet faciliteren wegens de parkeerproblemen bij recreatie- en natuurgebieden. Dat probleem geldt wat minder bij de officiële recreatieterreinen. Daar bestaat door de bank genomen voldoende parkeergelegenheid. Alleen op de piekmomenten loopt het uit de hand. Dat wil hij niet faciliteren door nog meer parkeerterreintjes toe te staan in natuurgebieden. Hij vat dat probleem graag op een bredere manier bij de horens, waarbij ingezet wordt op een betere bereikbaarheid via fiets en OV, maar ook door een grotere spreiding tot stand te brengen.

Volgens mevrouw De Man gaat het om de piekbelasting en de verkeersveiligheid in dat soort gebieden en de manier waarop de provincie dat zou kunnen faciliteren. Toen zij nog in Rotterdam woonde pakte zij graag de auto om even in deze gebieden te gaan wandelen. Dat lukt met het OV of de fiets niet.

Gedeputeerde Schaddelee snapt het punt van mevrouw De Man wel, maar juist daarom benadrukt hij de mogelijkheden van spreiding. Die piekbelasting kan namelijk niet opgevangen worden, tenzij de natuurgebieden beter bereikbaar worden via het OV en de samenwerking met het OV. Hij denkt hierbij aan de NS-wandelroutes. Een andere manier van spreiding is mensen te verleiden niet allemaal op hetzelfde moment de natuur in te trekken.

De volgende vraag ging over recreatiewoningen en experimenteergebieden. Hij vraagt zich daarbij af hoe die recreatieparken vitaler gemaakt kunnen worden. Er is de afgelopen jaren een inventarisatie gemaakt van de noden van die parken. Op dit moment is hij bezig met een stuurgroep verschillende pilots uit te werken. Die stuurgroep bestaat uit wethouders, zodat de aandacht over de gehele provincie is gespreid en er verschillende types van problematieken bestudeerd kunnen worden. Daarbij gaat het om het bedenken van oplossingen van problemen als het voorkomen van permanente bewoning van recreatiewoningen.

De heer Jansen is het helemaal eens met de bewering van de gedeputeerde dat het hierbij veelal om maatwerk gaat. Hij wijst op de experimenteerbevoegdheid van het college, verwoord in Artikel 1.7. Is het college in voorkomende gevallen bereid om die experimenteerbevoegdheid ook echt in te zetten? Als de gedeputeerde dat met een 'ja' kan beantwoorden, dan hoeven daar geen amendementen of moties over ingediend te worden.

Gedeputeerde Schaddelee legt uit dat Artikel 1.7 nu juist gebruikt dient te worden om experimenteermogelijkheden te creëren. Daar moet men wel vrij precies in zijn. Dus met die experimenteermogelijkheid gaat hij actief aan de slag in de zoektocht naar maatwerkoplossingen.

De heer Jansen geeft desgevraagd aan voldoende beantwoord te zijn door de gedeputeerde.

Gedeputeerde Schaddelee eindigt met de beantwoording van de vraag van mevrouw Chidi over het VTH-domein. Dat betekent soms een verzwaring voor gemeentes. Het gaat inderdaad om de bodemtaken. Dat wordt zo zorgvuldig mogelijk gedaan. Er bestaat een klankbordgroep met gemeenten, waarbij gekeken wordt hoe die VTH-taken bodembeleid zo goed mogelijk omzetten. Hoe zwaar dat voor gemeentes is, hangt af van de wijze waarop zij dat zelf formuleren. Bij de ambities van gemeentes wordt bekeken wat dat betekent voor de inzet van VTH-instrumenten en hoe daarbij voorkomen kan worden dat het een verzwaring betekent voor gemeenten. De bestaande reeds bekende bodemsaneringen maakt de provincie af en dragen dus niet bij aan de verzwaring van de gemeenten op dit gebied.

Mevrouw Chidi dankt de heer Schaddelee dat hij haar geruststelt. Het gaat om de gemeenten, die aan tafel zitten en meegaan in het zorgvuldige proces. Verder zijn er de financiële gevolgen voor de gemeenten. Zij vraagt de gedeputeerde daar ook nog even op in te gaan.

Gedeputeerde Schaddelee legt uit hoe getracht wordt de overdracht via de Omgevingsdienst te doen. De financiële nood bij de gemeentes is het college bekend. Ook dat is maatwerk. Bij kleine opgaven is het prima door gemeenten te doen. Een enkele keer is de financiële opgave voor een gemeente te groot.

Gedeputeerde Van Muilekom pakt de vraag op over de stiltegebieden en de casus Eemnes. Maar eerst toch de vraag van de heer Karatas over inclusie. Hij wijst erop dat het antwoord op die vraag op verschillende plekken wordt gegeven als het erom gaat dat gewenst wordt dat de woning er voor iedereen is en betaalbaar is. Verder zijn er de bedrijventerreintjes en de kwaliteit van het OV. Hij wil daaraan toevoegen dat financiële drempels er niet mogen zijn. Dat geldt voor het gebruik van het OV. Hij wil binnenkort bij PS terugkomen met een sociale agenda, een completer verhaal.

Dan is er de groene en sociale cohesie. In deze coronatijd heeft men gemerkt hoe belangrijk dat is. Mensen hebben hun eigen mogelijkheden veel beter leren kennen en in de gaten gekregen hoe zij vanuit hun huis snel op plekken kunnen komen waar het groen is. Daarom is het belangrijk dat de provincie zorgt dat die plekken er zijn en dat men als provincie betrokken is bij gebiedsontwikkelingen.

Richting mevrouw Chidi wijst hij erop dat er vandaag een bijeenkomst plaatsvindt van initiatiefnemers die meedoen om deze vraagstukken aan de orde te stellen. Hij neemt deel aan een landelijke stuurgroep waar het ook over de houtstook gaat. Houtstook wordt daar beschouwd als prioriteit nummer één wanneer het gaat om de bescherming van de luchtkwaliteit. De SGP heeft een motie ingediend over de kwestie van filters. Hij heeft die motie verbreed ook richting houtstook. Dit onderwerp gaat meer aandacht krijgen ook waar het de wens van meer handhaving betreft. Ook het meedenken door meer gemeenten heeft de aandacht. Daar werkt hij hard aan. Er is de uitvoeringsregeling Schone Lucht waarvan de ambassadeurs de wethouders zijn. Hij wil dat de luchtkwaliteitsprogramma's onderdeel gaan worden van de nieuwe coalitieakkoorden na de gemeentelijke verkiezingen.

De heer Hazeleger hoorde dat gedeputeerde Van Muilekom zijn motie verbreed heeft, maar dat hij aanneemt dat de oorspronkelijke bedoeling daarvan in takt is gebleven.

Volgens gedeputeerde Van Muilekom is dat een van de onderdelen en dat men moet kijken naar het instrument dat te baat genomen wordt. Daarvoor is een goed inzicht in de problematiek vereist. Dan kan goed bepaald worden hoe het probleem getackeld kan worden. Hij komt nog met een voorstel richting de commissie.

De heer Hazeleger stelt dat hij nu weer hoort 'ik vind'. Er is opdracht gegeven en hij hoopt wel dat die opdracht wordt uitgevoerd.

Gedeputeerde Van Muilekom vindt het jammer dat de heer Hazeleger dat zo uitlegt. Wat hij (spreker) zegt is dat het een van de instrumenten is die toegepast kunnen worden. Hij is van mening dat goed bekeken moet worden hoe dit probleem, dat nr. 1 gaat worden, het best getackeld kan worden. Hij heeft geprobeerd het probleem juist breder neer te zetten en wie daarbij nodig is.

De discussie over 50% betaalbaarheid is in het vorige blok reeds aan de orde geweest. Wat nu geprobeerd gaat worden is de eerste ronde van het regionaal programmeren goed op orde te krijgen. Daarbij gaat bekeken worden of het lukt die 50% te realiseren en dat er tot goede regionale programma's komen. Er komt dus een evaluatie waaruit duidelijk moet worden wat het allemaal oplevert. Het is belangrijk zo veel mogelijk woningen te hebben, maar ook dat die 50% daarbij zo goed mogelijk ingevuld gaat worden. Hij merkt dat tussen de gemeenten het vertrouwen nog moet groeien dat die opgave in gezamenlijkheid vervuld kan worden. Daarom is zijn advies daarop nog geen interventie te plegen, maar eerst te bekijken hoe dat de eerste keer gaat. Als in een later stadium blijkt dat daar toch meer sturing aan moet worden gegeven, dan is dat het terechte moment om die discussie aan te gaan.

Ingaande op de vraag hoe sociale woningen in voldoende mate in wijken gerealiseerd kunnen worden, wijst hij op de aanpak van vitale wijken, waarin het Rijk, provincie en gemeente samen bekijken hoe dat op een goede manier tot ontwikkeling gebracht kan worden.

Wat de stiltegebieden betreft, verbaasde hem de vele sprekers uit Eemnes. Daarom is hij daar extra ingedoken, want de regels zijn zo goed als beleidsneutraal overgenomen, maar er is wel iets veranderd en hij denkt dat dat tot misverstanden heeft geleid. Het gaat bij Eemnes om een stille kern met een bufferzone eromheen. Ten aanzien van de traditionele festiviteiten, zoals sinterklaas, is afgesproken dat die gewoon door kunnen gaan. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om binnen die bufferzone – en dat geldt voor elk stiltegebied – twaalf keer per jaar een evenement te hebben, waarvoor men een vergunning vanuit de provincie kan krijgen. Toen ontstond het ingewikkelde verhaal met decibellen over wat er buiten het stiltegebied mogelijk is. Dát is vereenvoudigd. Er is een cirkel eromheen getrokken van 1500 meter ('aandachtsgebied' genoemd in de verordening). Daarbij is het aan de wethouder van de gemeente om te bepalen of zij een vergunning verleent als een evenement zich aandient! Dus buiten het stiltegebied is het aan de gemeente zelf te bepalen of er vergunt wordt. Daarbij is wel een instructie gegeven. Er wordt dus niets ingeperkt.

Mevrouw Lejeune wil weten of zij goed begrijpt dat alle evenementen die er zijn in de gemeente Eemnes in de toekomst gewoon door kunnen gaan als de gemeenteraad van Eemnes daar akkoord mee gaat.

Gedeputeerde Van Muilekom bevestigt dit en legt nogmaals uit dat binnen die bufferzone een maximum van twaalf evenementen geldt. Daar geeft de provincie een vergunning voor af. In de strook daar omheen heeft de gemeente de bevoegdheid om te vergunnen.

Mevrouw Lejeune vraagt zich af of, wanneer Eemnes meer dan twaalf evenementen in die bufferzone wil organiseren, dat dan dus niet kan. Bij een evenement dat tien dagen lang duurt hebben zij dus reeds tien van die twaalf vergunningen ‘geïncasseerd’?

Gedeputeerde Van Muilekom stelt dat een evenement een evenement is. Die langdurige evenementen zijn aparte gevallen, die beoordeeld worden met alles wat erbij hoort: een technisch verhaal. Gaat men wat het stiltegebied over de grenzen heen, dan komt de ratio van zo’n gebied ter discussie te staan met de kans dat zo’n gebied gaat verdwijnen. Die discussie moet vermeden worden. Hij denkt dat er buiten die stiltegebieden voldoende mogelijk blijft. Het is de wethouder zelf die daar een vergunning voor verleent!

De heer Hazeleger denkt dat het allemaal vrij simpel is. Die bufferzone is zo’n miniem stukje op de meeste plekken, dat (onverstaanbaar). Waar het hem in zit is de vraag hoe nabijheid gedefinieerd wordt. Hij constateert daar een verscherping in de regelgeving.

Gedeputeerde Van Muilekom wijst erop dat ‘nabijheid’ een subjectief begrip is. Daarom is die nabijheid gedefinieerd als anderhalve kilometer eromheen. Als men daarbuiten zit, dan heeft men niets meer met dat stiltegebied te maken. Hij vindt deze kennelijke onduidelijkheid een oproep aan hemzelf om deze tekst nog even te verduidelijken.

Ingaande op de vraag van mevrouw De Man over landgoederen, wijst de gedeputeerde erop dat dat te maken heeft met de leidraad. Hij hoorde mevrouw De Man zeggen dat er wat meer ruimte geboden wordt, maar dat die leidraad daarbij voor spanning zorgt, omdat die niet langer klopt. Hij kan dat op dit moment niet beoordelen. Daarom belooft hij het na te laten kijken. Als de leidraad bijgesteld moet worden, dan zal hij mevrouw De Man daarover informeren.

Tweede termijn

Mevrouw Rikkoert geeft aan het eens te zijn met wat gedeputeerde Bruins Slot uiteenzette over het verleiden en de contacten daarover met Gelderland. Zij roept op Gelderland de hand te reiken en uit te dagen. Zij ziet graag de verbinding gelegd met Gelderland evenals dat ook het geval is met Noord-Holland.

De heer Hazeleger is blij met de grotere helderheid over de stiltegebieden. Hij is blij met de woorden over het water. Naar zijn mening heeft gedeputeerde Bruins Slot een lijn uitgezet die opvolging verdient bij haar collega’s.

De heer Karatas heeft een vraag over de sociale agenda en vraagt zich af in hoeverre ten aanzien van ruimte ook over inclusie gesproken kan worden. In dat verband wijst hij op de heer Schipper, die op het verschijnsel gentrification duidde, hetgeen duidelijk het gevolg van ruimtelijk beleid is. Hoe kan dat expliciet gemaakt worden in de Omgevingsvisie?

Mevrouw Chidi is blij met de antwoorden over de biodiversiteit. Zij heeft nog een vraag in het kader van de gezonde leefstijl en stelt voor de kwestie van de wandelpaden in te brengen bij de (?), de renovatie van de recreatieschappen. (moeilijk verstaanbaar).

Gedeputeerde Van Muilekom gaat allereerst in op het voorstel van mevrouw Rikkoert over houtrookproblematiek. Hij heeft eind maart een informatiesessie georganiseerd over houtrook mede naar aanleiding van de aangenomen motie van de SGP, die breder is neergezet. Zijn advies is eerst die informatiesessie af te wachten om te vernemen wat er mogelijk is.

De heer Karatas refereerde aan de sociale agenda om die een goede invulling te geven. Hij hoopt dat er in het tweede kwartaal een goede discussie gevoerd gaat worden over de sociale agenda, waarbij iets gedaan kan worden aan het bestaande onderscheid tussen bevolkingsgroepen en wijken. Hoe kan dat verder voorkomen worden?

De heer Hazeleger had een vraag over vuurwerk. Binnen 25 meter vanaf de woning mag wel vuurwerk worden afgestoken. Dus 30 meter is te ver. Hij zal hier verder niets over zeggen. Hij roept de gemeenten op dat voorstel over te nemen, zodat daarmee het probleem is opgelost.

De heer Hazeleger wijst op de uitzonderingen in de verordening speciaal met betrekking tot vuurwerk.

Gedeputeerde Schaddelee wijst erop dat de wandelpaden nu geen onderwerp van discussie zijn in de discussie over de toekomst van de recreatieschappen. De wandelpaden vallen onder het (?) Bureau, die de eigenaar zijn van de wandelpaden met alles wat daarbij hoort. Daarom is hij er niet voor om de wandelpaden aan de huidige discussie te koppelen.

Gedeputeerde Bruins Slot hoorde mevrouw Rikkoert haar vragen of zij bereid is het gesprek aan te gaan met Gelderland over hun eventuele intentie nog een verbindingzone verder aan te leggen in noordelijke richting. Tot een gesprek is zij altijd bereid. Het is inderdaad zo dat alles afhangt van die Gelderse bereidwilligheid, want als dat ontbreekt, dan heeft het weinig meerwaarde.

Gedeputeerde Van Essen gaat in op de eerdere vragen van de heer Hazeleger over groene daken met name in het stedelijke gebied. De vraag is hoe dat maatwerk in de verordening op een juridisch gangbare wijze kan worden opgenomen. Hij zal dat nog met Juridische Zaken opnemen en daar buiten de vergadering op terugkomen.

De heer Hazeleger wil weten waarop de reactie van de gedeputeerde gebaseerd is. Kan het juridisch niet?

Gedeputeerde Van Essen zegt toe de heer Hazeleger nadere informatie te zullen doen toekomen.

### **Derde blok – Duurzame Energie (Hst 4.3)**

De heer Karatas heeft vragen die de energietransitie betreffen, maar ook de duurzame ontwikkeling en het schaarseruimtegebruik, de borging van de natuurwaarden en de 50% betaalbaarheid. Dit zijn ontwikkelingen die hij graag terugziet. Tegelijkertijd heeft hij een vraag over de locatieargumentatie. Naar aanleiding van de inspraak is er een brief gestuurd aan de commissieleden. Hij vraagt de gedeputeerde de commissie mee te nemen in het omgevingsbeleid en duidelijk te maken hoe GS zich voorstelt aan dat alles invulling te geven in het proces.

Mevrouw De Man wijst erop dat de gemeente De Bildt besloten heeft geen windmolens te plaatsen in de NNN- en recreatiegebieden. Die kwestie ligt zeer gevoelig. Het is aan de gemeente om zelf te bepalen waar die windmolens geplaatst moeten worden. Die besluiten wil zij respecteren. Die wens komt echter in het gedrang door de woorden uit het coalitieakkoord betreffende de toepassing van een inpassingsprogramma. Zij hoort graag hoe de gedeputeerde daar tegenaan kijkt.

In het mobiliteitstoezicht worden de streefwaarden genoemd als streven. Dat ziet zij alleen niet terug bij de windmolens. Is daarbij sprake van een verschil?

De heer Westerlaken ziet dat de energietransitie veel mensen in beweging zet. Er was een groot aantal zienswijzen betreffende de windmolens. Dat kwam niet alleen door de werkwijze, maar ook door de kaart. Er is gevraagd om een kaart waarop precies te zien is waar die molens wel en niet komen. Hij zou graag zien dat die kaart opgenomen wordt in het kaartmateriaal. Ook in dit onderdeel blijft het voor veel schrijvers en sprekers onduidelijk wie nu uiteindelijk aan het kortste eind zal trekken. Met name voor de burgers is dat nog onduidelijk. Hij hoort graag van GS hoe die onduidelijkheden weggewerkt kunnen worden.

Hij hoort ook graag van GS wat zij gaan doen aan het Groene Hart. Neemt GS het advies van de adviseurs Ruimtelijke Kwaliteit van de provincies over en, zo ja, wanneer?

Het antwoord op zijn nadere vraag over de verplichting van zonnevelden langs snelwegen vindt hij wat ingewikkeld. Als hij het goed leest dan zegt het college dat men dat niet gaat doen wegens de daaraan verbonden kwaliteitseisen. Maar als hij door het hele verhaal kijkt dan ziet hij heel wat kwaliteitseisen gesteld op allerlei plekken, dus waarom hier niet?

De heer De Droog is blij te zien dat de ruimte gelaten wordt om energie op een goede manier in te passen. Toch zijn er veel zorgen bij mensen in de provincie. Hij denkt daarom dat het daarom goed is om nu GS te vragen nogmaals te bevestigen dat er wel degelijk een zorgvuldige afweging zal plaatsvinden waar het zonnepanelen betreft, zodat creativiteit en maatwerk mogelijk blijven.

Ten tweede wil zij de vraag van GL steunen en GS vragen aan te geven wat de toegevoegde waarde zou zijn van zo'n locatieargumentatie rondom energie.

Mevrouw Lejeune sluit zich graag aan bij een aantal reeds gestelde vragen. Zij denkt dat het goed is dat in de Omgevingsvisie, waar het duurzame energie betreft, de betaalbaarheid daarvan als voorwaarde wordt gesteld. De

energietransitie is immers geen gratis proces. Zij constateert dat de energietransitie als positief wordt ervaren, maar dat er tegelijkertijd een spanningsveld bestaat in de visie wegens de plaatsing van de windmolens, die op een plaats moeten staan waar zij niemand bedreigen.

Verder bestaat er zorg over de verwondering van de inwoners. Is de gedeputeerde er zeker van dat met deze visie gewaarborgd is dat de verrommeling wordt tegengegaan? Op plekken waar windmolens niet hoger mogen zijn dan 20 meter betekent dat wel dat er meer windmolens moeten komen. Zij hoort de gedeputeerde daar graag nader over.

De heer De Harder wijst erop dat ten aanzien van de windturbines in landelijk gebied een maximum van 20 meter is gesteld. Vanuit de sector hoort hij dat dat een te grote beperking is. In de technische beantwoording wordt verwezen naar een afwijkende partij. Het blijkt dus een ingewikkelde zaak. Hij wil daarom weten welke mogelijkheden er nog wel zijn om hier meer ruimte voor maatwerk te bieden zonder dat dat tot te veel rompslomp voor ondernemers leidt.

Verder ziet hij de enorme opgave van de energietransitie, die zijn fractie steunt. Maar zij zien ook wel dat er grote zorgen zijn wegens de versnippering van de landschappen. In dat spanningsveld kiest hij ervoor om in de Omgevingsvisie zo veel mogelijk ruimte te bieden om de ambities waar gemaakt te kunnen laten worden. Dus steun voor de nu gemaakte keuze. Maar het is wel verstandig om oog te hebben voor de impact van al die keuzes voor de provincie als geheel.

Mevrouw Broere gaat niet mee in de gedachte dat iedereen vindt dat het nodig is. Zij denkt dat men om zich heen moet kijken naar mensen die vinden dat het allemaal niet nodig is. Zij denkt dat die mensen in de meerderheid zijn. Maar dat terzijde. Zij denkt verder dat zij niet hoeft uit te leggen hoe de PVV denkt over het vernielen van deze mooie provincie met windmolens. Zij vindt het meer dan schandalig hoe het er straks allemaal uit gaat zien. Zij pleit ervoor gewoon met gas te blijven werken, zoals in haar geval.

Mevrouw Poppe (gestoord geluid – slecht verstaanbaar) kan zich aansluiten bij de zorgen die door mevrouw Lejeune werden geuit. Bij hetgeen gesteld wordt op bladzijde 44 van visie merkt zij op dat dijken misschien kunnen worden benut voor zonnepanelen. Daar ziet zij weinig van terug.

Er wordt ingezet op energiebesparing. Maar hoe dan? Er zijn veel mensen die ..... en die hebben het geld niet om het huis te isoleren. Bovendien zijn zij afhankelijk van hun verhuurder en dat kan een corporatie zijn.

De warmte-koudeopslag lijkt .... En uiteindelijk zit men dan met een contract voor 30 jaar, waardoor ze niet van energievoorziening kunnen wisselen. Dan blijft men zitten met grote problemen en een dikke rekening.

Dan komt zij bij 50% .... maar als dat resulteert in het feit dat de rekening naar beneden gaat, dan schiet men het doel voorbij, want die 50% opgelegde ..... anders krijg je die mensen niet mee.

Op bladzijde 47 staat .... Als het gaat om het halen van energiedoelen dan geldt hetzelfde ook in natuurgebieden ... biodiversiteit. Dat vindt zij een heel kwalijke zaak. Daar krijgt zij graag nadere toelichting op.

De voorzitter constateert dat mevrouw Poppe slecht verstaanbaar was, maar zij begrijpt van de heer Van Essen dat deze voldoende van haar betoog heeft meegekregen.

De heer Hazeleger heeft twee punten voor dit blok. De SGP heeft destijds tegen de Essen gestemd wegens de enorme druk op het landschap die dit hele gebeuren met zich mee gaat brengen. Er was een meerderheid voor. Dus nu gaat bekeken worden waar het ingepast kan gaan worden. Deze verordening geeft daar een aanzet toe. Te merken valt dat de eerste gevolgen te merken zijn. De Omgevingsvisie geeft de eerste strepen door natuurgebieden, ganzenrustgebieden, daarvoor aan te wijzen. Tijdens de hoorzitting viel te horen dat groene contouren, weidevogelkerngebieden en stiltegebieden doorgestreept worden. Zo houdt men in de provincie niets over. De SGP gaat daarin niet mee. Hun aandacht gaat uit naar de inwoners en daar zouden zij graag wat extra's voor willen doen. Men ziet steeds meer dat het verzet tegen windmolens in de nabijheid van de bebouwde omgeving toeneemt. Er komt een gemeenschapsonderzoek. De SGP heeft zorg voor de gezondheid van de bewoners en wil daarom de afstandgrens oprekken in de provinciale omgevingsvorming. Hij denkt aan een amendement in die richting betreffende het opnemen van een standsnorm van minimaal vijf (?). Dat lijkt hem goed voor de gezondheid van de inwoners.

Zijn tweede punt wordt door de voorzitter gestopt, omdat de heer Hazeleger over zijn spreektijd heen is.

De heer Van Reenen ziet steeds meer gemeentes die er onder invloed van hun bewoners voor kiezen om geen windmolens neer te zetten. Hij is benieuwd naar het antwoord van de provincie hierop. Wil de provincie die faciliterende rol hierin blijven spelen? Hoe duidt het college dus het draagvlak van de gemeentes hierin?

Dan is hij ook nog benieuwd naar het standpunt van GS over de stoppende agrariërs. Geldt voor zonneprojectontwikkelaars (?). Dat is het dilemma waar zij voor staan. Hij hoort graag de visie van GS hierop. Tot slot het standpunt in de visie van GS over kernenergie in de provincie.

Gedeputeerde Van Essen gaat allereerst in op de vragen van GroenLinks, die niet specifiek over energie gingen, maar over NNN-ontwikkelingen überhaupt en wat de heer Karatas zich daarbij voorstelde. Hij wijst erop dat het goed is om te beseffen dat dat een opdracht is en als een alternatief wordt ontwikkeld. Dat zit eigenlijk al in de huidige regels opgesloten. Dat als antwoord op die locatieapplicaties.

Veel fracties hadden de vraag hoe het zit met de koude/warmte-wisseling, de Essen en tegelijkertijd de provinciale regie, het tegengaan van verrommeling, het waarborgen van samenhang etc. De provincie is een van de partijen in verschillende RES'n. Het proces daarbij is dat gemeentes met participatieprocessen, zoekgebieden actief zijn op locaties. Daarbij zijn nadrukkelijk allerlei kaders meegegeven.

Dan zijn er de ruimtelijke regels en gaat het om draagvlak, die een belangrijke rol spelen. Daarbij geldt dat de opbrengst voor zon, energie, een stuk duurder is dan voor wind. Wind is vrij kostendekkend. Daarbij geldt ook dat men met verschillende netniveaus te maken heeft. Die puzzel wordt op dit moment binnen de Essen gelegd, waarbij de provincie de gemeentes steunt, maar daarbij moet ook zeker de samenhang genoemd worden. Op het moment dat daar geconstateerd wordt dat er sprake is van verrommeling, dan is dat zeker het gesprek dat met elkaar daarover aangegaan wordt. Daar heeft de provincie ook het instrumentarium voor.

Het denkt wel dat als men kijkt wat nu met deze verordening wordt voorgesteld, dat al veel richting geeft. Waar gebieden worden uitgesloten van de regelgeving, gebeurt dat onder strenge voorwaarden. Ter illustratie: De heer Westerlaken vroeg naar die zonnevelden langs snelwegen, die soms niet kunnen. Dat komt dan doordat het om een NNN-gebied gaat. Dus waar het gaat om dat gesprek over waar die windmolens moeten komen dan is het aan gemeentes om dat binnen het concept RES, landschappelijke kwaliteit, als belangrijk criterium te realiseren. Er zijn ook landschappelijke analyses, de Landschappelijke Verkenning. Er is ook de hoofdinfrastructuur van het Rijk. Dat alles is richtinggevend. Dus ook op dat vlak heeft de provincie mede het stuur in handen.

Wat de inpassing van windmolens betreft is de provincie primair het bevoegd gezag. Er zijn gemeentes die bij de provincie aankloppen en vragen om die inpassingsnorm. Dat is ook zo gedaan om de gemeentes te ontzorgen. Verder is het zo dat er ook kan worden afgeweken als er vanuit de RES te veel zorgen worden geopperd over de haalbaarheid van zaken. Op dat moment moet men wel met elkaar in gesprek gaan. Het is dan aan de provincie om ervoor te zorgen dat de doelen wel op een goede en constructieve manier worden gehaald. Het gesprek is daarom over hoe dat geborgd kan worden. Zo komt een instrumentarium in beeld.

Mevrouw De Man zegt heel kort door de bocht te zijn als zij stelt dat de (?) gebruikt wordt om verrommeling tegen te gaan. Zij hoopt goed te begrijpen dat de gedeputeerde dan toch eerst een goed gesprek tracht te hebben. Haar concrete vraag is dat als gemeentes NNN, recreatiegebieden of natuur uitsluiten of hij dat als gedeputeerde dan ook respecteert.

Gedeputeerde Van Essen meent dat als hij de indruk wekte te snel in te willen grijpen, hij zich niet goed uitgedrukt heeft. Ingrijpen gebeurt alleen op verzoek van de gemeente of als het echt nodig is. Dat zou het geval kunnen zijn als er te weinig windmolens geplaatst zouden worden of wanneer de aansluiting niet betaalbaar is. Als gemeentes dingen zouden willen die het college niet passend vindt, zijn dat zaken waar het gesprek over aangegaan moet worden. De inzet is om gezamenlijk met de gemeentes tot een goed plan te komen.

De heer Westerlaken vraagt zich af wat het betekent als in het kader van het provinciale projectbesluit de hagelslag in de hele provincie van toepassing is? Komt er dan provincie-breed een projectbesluit?

Gedeputeerde Van Essen zegt naar waarborgen te streven om die hagelslag te voorkomen. Solitaire windmolens zijn bijvoorbeeld slechts bij uitzondering mogelijk. Dat is een middel om die hagelslag tegen te gaan. Op zich vindt hij het goed om deze discussie met elkaar te voeren, maar in de komende maanden zal hierop in het kader van de Essen nog op teruggekomen worden. Wat hij merkt is dat gemeentes wel het belang zien tussen bescherming, het voorkomen van verrommeling en tegelijkertijd de ruimte toestaan om te handelen binnen die kaders. Aan de hand van de ontvangen reacties concludeert hij dat daarin de balans gevonden is.

Wat de WHO-advieswaarden betreft, staat het de gemeentes vrij om daar eisen in te stellen.

Naar aanleiding van de vraag van het CDA over de kaarten, legt hij uit dat die kaarten een bepaalde status hebben. Hij geeft een technische uitleg hoe dat werkt met die kaarten en hoe daarin meer consistentie kan worden aangebracht.

De heer Westerlaken zegt een beetje inzicht te hebben in wat wel en niet kan. Dat is echter nu juist waar de bewoners in hun zienswijzen tegenaan liepen. Het is mogelijk om de consistentie in die kaarten te achterhalen, maar dat moet men dan zelf doen. Hij heeft daar moeite mee. Dus waarom kan men daar geen hulp bij krijgen?

Gedeputeerde Van Essen ziet daar twee kanten aan. Technisch is het mogelijk, maar een aanpassing heeft consequenties voor de hele systematiek van de kaarten. Wanneer het gaat om het op elkaar leggen van die

kaarten, bijvoorbeeld in het kader van die Essen, dan is het meer een kwestie van communicatie naar derden toe. Dat is inderdaad wel een risico. Dat is de reden waarom hij eraan hecht om die consistentie te waarborgen. Hetgeen gezegd werd over het Groene Hart, geldt ook voor andere gebieden in de provincie, zoals de Ee-polders. Daarbij is afstemming met de buurtprovincies van belang.

Voor het verplichten van zonnevelden langs snelwegen, waar de heer Westerlaken om vraagt, is het belangrijk om daar de goede locaties voor te benutten. Dat heeft ook te maken met lokale processen binnen gemeentes. Dat moet dus bij elkaar komen. Het verplichten daarvan ontraadt hij, omdat de gronden langs de snelwegen allerlei soorten status kunnen hebben, waardoor die gronden voor zonnevelden niet in aanmerking kunnen komen. Dan gaat hij in op het geconstateerde spanningsveld tussen 'wind en natuur'. Gebieden als ganzenrustgebieden bijvoorbeeld zijn uitgesloten voor het plaatsen van windmolens. Daarnaast bestaan er voor de NNN-gebieden extra eisen, waardoor dergelijke ontwikkelingen binnen die gebieden erg beperkt zijn. Zo bestaan er ook beperkingen wegens de bescherming van weidevogels. Naar de mening van het college biedt het complete pakket aan beperkende maatregelen voldoende bescherming voor die natuurwaarden.

De heer De Droog hoorde gedeputeerde Van Essen zojuist ook de ganzenrustgebieden noemen. Hij wijst erop dat het bij de gemeente De Bilt gaat om een groot ganzenrustgebied.

De gedeputeerde gaf verder ook aan dat het langs de weg ook problematisch kan zijn. Dat zou in geval van De Bilt ook een discussie kunnen gaan worden. Hoe kijkt de gedeputeerde daar tegenaan?

Gedeputeerde Van Essen wijst daarbij op de Natura 2000-gebieden. Er zijn enkele ganzenrustgebieden die binnen zo'n Natura 2000-gebied liggen. Verder is ook de Europese regelgeving van invloed. Dat kan allemaal van invloed zijn als het gaat om ganzenrustgebieden.

Dan de vraag van de CU over de iets grotere weidevogels. De hoogte van grote windturbines is gerelateerd aan het vermogen ervan. De plaatsing van dergelijke windturbines is omgeven met bepaalde eisen. De grens ervan ligt bij drie. De kleine windmolens hebben een kleinere impact op het landschap, maar hebben ook een kleinere energieopbrengst. De reden waarom GS afziet van hoger dan 20 meter is dat die molens een behoorlijke impact op het landschap hebben. Hij denkt dat 20 meter een goede grens is. Dit is ook een van de regels om de verrommeling tegen te gaan.

De heer De Harder wijst erop dat de verordening geen mogelijk geeft om af te wijken, hetgeen soms wel wenselijk kan zijn om bijvoorbeeld een bedrijf wel energieneutraal te krijgen. Het lijkt hem niet de bedoeling om die uitzondering aan te grijpen om bij een agrarisch bedrijf een 25 meter hoge windturbine neer te zetten, om dat bedrijf energieneutraal te krijgen. Is er geen ruimte om op een minder bureaucratische wijze binnen een gemeente een uitzondering mogelijk te maken op die 20 meter als daar voor een bedrijf aanleiding toe is?

Gedeputeerde Van Essen begrijpt de vraag van de heer De Harder. Die grens is bepaald om verrommeling tegen te gaan. Het in de huidige verordening mogelijk maken voor gemeentes om af te kunnen wijken, wil hij nader bekijken en zal daarop terugkomen bij de commissie.

De SP stelt terecht dat het college in de visie beschrijft dat men natuurgeschikte daken wil beleggen, maar hoe dan? Deze vraag wordt terecht vaker gesteld. Het is een van de onderwerpen die verder in de programma's hun verdere uitwerking krijgen. Gemeentes worden daarbij al ondersteunt o.a. door gesprekken met energiecorporaties of de aanpak bij zorginstellingen e.d. Hij verwacht dat er binnen de RES gekeken gaat worden naar een gezamenlijk aanpak. Dat zal effectiever zijn dan wanneer het aan iedere individuele gemeente wordt overgelaten om zelf het wiel uit te vinden.

Ook de energiebesparingen werden genoemd in het kader van het programma Energietransitie. Er wordt naar gestreefd om die energiebesparing te versterken. Het is terecht dat mevrouw Poppe daar aandacht voor vroeg. Het is voorts zeker niet zo dat het college zijn voorkeur heeft voor natuurgebieden, weidevogelgebieden. Het is meer zo dat met de verordening meerdere combinaties mogelijk gemaakt gaan worden. Dan gaat het bijvoorbeeld om weidevogelgebieden waar de stand van weidevogels al heel erg laag is. Dit zijn combinaties die passen bij de principes van de Omgevingsvisie: combineren van functies, waardoor dingen op verschillende manieren met elkaar verknoopt worden.

Dan de vragen van de SGP en hetgeen gesteld werd ten aanzien van de afstandsnorm en het geluid. Hij vindt het voorgestelde niet zo verstandig, omdat molens van een bepaalde hoogte stillere en minder stille varianten kennen. Daar bestaat dan geen onderscheid tussen. Het is ook niet verstandig, omdat de technische innovatie niet benut wordt en gestimuleerd. Dus afstandsnormen zijn gewoon minder verstandig. De wettelijke eisen zijn er niet voor niets. De meeste gemeentes sluiten zich daarbij aan.

Mevrouw Poppe verwijst naar haar vraag over de betaalbaarheid van al die besparingen. Gemeenten willen wel meedoen met een energiecollectief en die 50% eigendom is leuk, maar het moet wel betaald worden.

Gedeputeerde Van Essen wijst erop dat wanneer de betaalbaarheid van de energietransitie een probleem vormt, bewoners mee kunnen profiteren van (?). Wanneer het bijvoorbeeld om de waardentransitie, de energiebesparingsmaatregelen e.d. gaat, dan is dat volgens hem betaalbaar voor iedereen. Daar is in de begroting op ingespeeld. Hij geeft aan dat de provincie eraan werkt om daar een aanpak voor te ontwikkelen. Daar is veel belangstelling voor. Hierover wordt morgen een digitale conferentie gehouden. Het is een onderwerp dat breed speelt en waarvoor oplossingen ontwikkeld worden. Dat is maatwerk.

De heer De Harder wil weten wat mevrouw Poppe hierover in de Omgevingsvisie geregeld zou willen hebben.

Mevrouw Poppe vraagt zich af of een bewoner waarvan de woning niet geïsoleerd is dit betalen kan. Uiteindelijk zijn die mensen veel meer kwijt. Zij denkt dat de provincie wel een taak heeft om daar iets mee te doen. Dat betekent niet dat de provincie hun energierekening moet betalen, maar er kan wel voor gezorgd worden dat bijvoorbeeld contracten voor 30 jaar, die er zijn met de warmtebedrijven, niet meer mogen.

De heer De Harder zegt niet te horen wat mevrouw Poppe dan in de visie of de verordening geregeld wil zien. Dit is tenslotte de commissie Omgevingsvisie.

Mevrouw Poppe wijst op de energiecomponent die gaat afwijken, waarbij er voor gezorgd moet worden dat de energierekening van nu en straks niet afwijken. Die mensen stappen nu in een avontuur, omdat ze denken dat ze erg energieneutraal bezig zijn. Dan worden ze tenslotte toch geconfronteerd met een kostenplaatje waar ze niet op gerekend hadden. Zij denkt daarom dat er in de Omgevingsvisie ingebouwd moet worden dat de woonlasten neutraal blijven.

De heer Hazeleger hoort de gedeputeerde heel erg focussen op de afstandsnorm, die ingevuld zou kunnen worden met decibellen, maar is het college het met hem eens dat het zou helpen voor het draagvlak als er iets geregeld zou worden voor de geluidsoverlast voor omwonenden?

Gedeputeerde Van Essen wijst erop dat daarvoor vanuit de Rijksoverheid zaken geregeld zijn. Het is dus niet zo dat daar niets voor is. Zo zijn er vanuit het Rijk strengere normen voor 's nachts. De meeste gemeentes zeggen dat ze met die regels vanuit het Rijk uit de voeten kunnen. Dat is ook de keuze die het college hier nu voorlegt.

De heer Hazeleger wijst erop dat die wetten al wat ouder zijn. Intussen zijn er nieuwe WHO-normen. Is dat geen reden om daar nog eens kritisch naar te kijken.

Gedeputeerde Van Essen vindt het de vraag of op dit specifieke onderwerp door de provincie iets gedaan kan worden. Deze problematiek speelt door het hele land. Het is een afweging of men als provincie hier nog iets extra's moet doen.

Dan komt de gedeputeerde bij de vragen van 50PLUS over het dilemma voor agrariërs: landbouwproductie versus energieproductie. Het is aan de agrarisch ondernemers om daar zelf keuzes in te maken binnen de regels van de verordening.

De vraag met betreffende tot kernenergie verwijst hij naar de bevoegdheid van het Rijk. Daarom staat daarover niets opgenomen in de visie. Hij heeft naar aanleiding van eerdere moties wel een enquête opgezet, waarvan de deadline verlengd is. Daarover zal hij PS nog nader informeren, zodra de gegevens binnen zijn. Daarin zal men kunnen lezen hoe de gemeentes aankijken tegen kernenergie en of zij daartoe mogelijkheden zien op het eigen grondgebied. Het is in ieder geval geen onderwerp dat in de discussie rond deze Omgevingsvisie thuishoort.

De heer Van Reenen zou toch graag de visie van het college op het gebied van kernenergie in deze visie teruglezen.

Gedeputeerde Van Essen acht een kerncentrale in de provincie Utrecht niet erg waarschijnlijk. Er zijn in een eerder stadium locaties in het land in beeld gebracht waar een kerncentrale denkbaar is en de eerste vijf daarvan lagen niet in de provincie Utrecht. Daarom denkt hij niet dat de discussie over kerncentrales in deze provincie erg relevant is.

Hij gaat voort met de vraag over windmolens hoger dan 20 meter. Bij uitzondering zijn molens onder de 3 megawatt mogelijk, dus daar zit sowieso een mogelijkheid om daarvan in een agrarische setting gebruik te maken. Dat moet dan wel goed gemotiveerd worden. Als de heer De Harder molens van 25 of 35 meter toch mogelijk wil maken, dan gaat dat toch in tegen de geest van de tekst hierover in de Omgevingsvisie.

De heer De Harder is blij dat de heer Van Essen bereid is zijn punt te overwegen. Het punt van de 20 meter begrijpt hij. Er moet een grens zijn. Als men daar echter een uitzondering op wil maken, dan moet er een enorme

omweg bewandeld worden. Het gaat hierbij om windmolens die een ondernemer/een boer nodig heeft om zijn bedrijf energieneutraal te maken en die om die reden rendabel moeten zijn. Hij verzoekt de gedeputeerde die enorme omweg ten behoeve van een solitaire molen van minder dan 3 megawatt ongedaan te maken. Het gaat hier om mensen die vanuit hun maatschappelijke betrokkenheid een bijdrage willen leveren aan de energietransitie. Hij hoort graag wat daartoe de mogelijkheden zijn en dat mag ook buiten deze vergadering.

Tweede termijn

Mevrouw De Man wil weten of het klopt dat die streefwaarden voor de aanleg van mobiliteitsprojecten niet gelden voor de aanleg van windmolenprojecten of energie-opwekprojecten, want die afstand naar bebouwing wordt volgens haar echt wel gerelateerd aan die van geluidsoverlast. Dus het is belangrijk te weten welke streefwaarden gehanteerd worden.

Gedeputeerde Van Essen refereert aan de streefwaarden voor geluid van provinciale wegen. Die WHO-waarde kan niet overal gehaald worden. De wettelijke waarden voor windmolens liggen decibellen lager dan de streefwaarden voor wegenprojecten.

De voorzitter sluit dit middagdeel van de commissievergadering om 17.30 uur. Zij dankt iedereen voor zijn of haar bijdragen.

Avonddeel

Voorzitter vanavond is de heer Eggermont

#### **Vierde blok – Vitale steden en dorpen. (Hst 4.4) Duurzaam gezond en veilig bereikbaar**

Mevrouw De Jong meent dat men in het provinciehuis zuinig moet zijn met ruimte.

Groeimodel Hofland

Haar tweede vraag is vindt de gedeputeerde het niet verstandig om als hij Wat vindt GS om toch een ambitie op te nemen met betrekking tot het groeimodel.

Mevrouw De Man

De heer Weijers

De heer Westerlaken

Mevrouw Koelewijn

Mevrouw Chidi 30% overprogrammering. Wij vragen aandacht voor de cijfers betreffende de woningopdracht en de  
Komen de gevolgen van de leegstand straks ook de gevolgen van de coronacrisis Hoe kunnen wij elkaar daarin scherp houden.

Mevrouw De Widt wil het hebben over het Ronald Mc Donaldhuis waar nogal wat op stapel staat.

De heer Suna kijkt allereerst naar de woningbouwopgave van de provincie voor de komende jaren. Er zijn verschillende voorstellen aangenomen Het is ook goed dat er signalen uitgaan naar de gemeenten. Hij heeft ook zorgen Gemerkt wordt dat er flexibel omgegaan wordt met de van de provincie.

Buiten de kern onwikkelen de kans moeten grijpen als provincie.

In de sociale sector buiten de kernen

Mevrouw De Man weet dat de grens in het buitenstedelijke gebied bereikt zijn. Daarom wil zij horen wat de heer Suna vindt van haar voorstel

De heer Suna is het niet eens met de stelling dat de kleine kernen geen nieuwbouw nodig hebben.

Mevrouw De Jonge heeft een vraag aan mevrouw De Man. Zij wil weten of mevrouw De Man dezelfde stukken heeft gelezen als zij, want in het hoofdstuk van de Omgevingsvisie staat een hoofdstukje

Mevrouw De Man antwoordt dat de conclusie die de VVD trekt uit Rijnenburg

Mevrouw De Jong begrijpt dat mevrouw De Man zegt dat de gemeente moet kiezen

Mevrouw De Man beschouwt de mobiliteitsopgave als iets

Mevrouw Chidi heeft een verhelderende vraag aan mevrouw De Man.

Mevrouw De Man begrijpt de vraag aan haar niet helemaal.

Mevrouw Chidi

Mevrouw De Man

De heer Suna zet zijn betoog voort en benadrukt dat als er toch gebouwd gaat worden men naar de toekomst moet kijken. Dat soort projecten zou hij graag zien in de provincie. Richting mevrouw De Man en Rijnenburg

De heer Hazeleger hoort de heer Suna zeggen zich graag in te zetten voor

De heer Suna vindt 'verlichten' niet goed,  
Vervolgens wil hij stilstaan bij het Ronald Mc Donaldhuis.

De heer Weijers

De heer Suna

Mevrouw Koelewijn wijst erop dat er buiten het Hoe kijkt de heer Suna daarnaar?

De heer Germs hoort de heer Suna zeggen een motie te overwegen. Hij hoort graag de motivatie achter die motie. Hij denkt dat een amendement meer op zijn plaats zou zijn. In welke richting denkt de heer Suna met zijn motie, zodat men daarmee in de ideevorming rekening kan houden.

??

De heer Suna locatie E heeft geen bestemming 'wonen'.

Mevrouw Koelewijn mist iets in het antwoord van de heer Suna.

De heer Suna antwoordt dat het klopt dat mevrouw Koelewijn zegt  
De heer Suna zet zijn betoog voort met in te gaan op het punt 'bereikbaarheid'.

Mevrouw Rikkoert uitbreiding kleine kernen fietsroutenetwerk wandelroutenetwerk

Mevrouw Broere we gaan rode contouren neerzetten op de heide

Mevrouw Poppe meent dat de overheid condities kan scheppen voor

De heer Hazeleger heeft vier punten. Allereerst de mobiliteitseis. Hij is het er nog steeds niet mee eens. Het moet helderder geformuleerd worden.

Wandelroutenetwerk hij sluit zich aan bij mevrouw Rikkoert

De heer Germs

De heer Hazeleger wil weten of hij goed begrijpt dat de heer Gems die mensen in de herrie wil zetten.

De heer Gems

De heer Van Reenen

Gedeputeerde Van Essen begint met de VVD en de kwestie Rijnenburg waar de VVD voor voorstelt. Dan moet er op korte termijn iets onderzocht gaan worden. metropolitane  
Bouwpotentie

Mevrouw De Man. U-16. het is een keuze te zeggen dat men voor een binnenstedelijke

Gedeputeerde Van Essen

De heer Hazeleger

Gedeputeerde Van Essen

Mevrouw Chidi hoorde de gedeputeerde zeggen dat er op 130% gestuurd wordt. Zij wil weten of die overprogrammering nu in de pipeline zit

Gedeputeerde Van Essen

MER-plichtig  
PRV  
Actieagenda Wonen

Mevrouw Chidi wijst erop dat in het persbericht inderdaad de PRV stond

Gedeputeerde Van Essen

Dan het Ronald Mc Donald, waarbij hij allereerst wil benadrukken dat daarover ook binnen het college danig gediscussieerd is.  
Nieuwe Hollandse Waterlinie. allersmalste stuk. impact van de ontwikkeling. Die impact is groot!

De heer Hazeleger vindt dat men er als provincie voor moet gaan staan.

Gedeputeerde Van Essen geeft aan dat het de inschatting van het GS is dat dit het resultaat zal zijn.

Mevrouw Koelewijn hoort de beantwoording en wil teruggrijpen op hetgeen ook in de inspraak naar voren is gebracht.

Gedeputeerde Van Essen meent het niet te hebben over

Mevrouw Koelewijn wijst erop dat het dan niet zo zeer om het gebied buiten de rode contour

Gedeputeerde Van Essen wijst erop dat locatie D binnen de rode contour ligt. Maar ook locatie D is een weinig kansrijke operatie.

De heer Weijers

Mevrouw De Jong begrijpt dat het op het USP om een aantal ingrijpende ontwikkelingen gaat

Gedeputeerde Van Essen

De heer Hazeleger meent dat er nu al een kwartier gesproken wordt over. Maar

De heer Suna heeft meerdere malen gehoord wat de heer Hazeleger zojuist zei, maar hij heeft ook meerdere malen gehoord

De heer Hazeleger zegt te maken te hebben met hetgeen men tijdens de hoorzitting gehoord heeft.

Gedeputeerde Van Essen

Mevrouw Broere wil van de heer Van Essen horen hoe hij ertoe komt om te stellen dat het Ronald Mc Donaldhuis

De heer Suna benadrukt mevrouw Broere op te houden met te zeggen dat men geen aandacht heeft voor het leed van de kinderen en hun ouders.

Mevrouw De Widt steunt het voorstel van de heer Suna. Dat is uit haar hart gegrepen.

De heer Weijers

Gedeputeerde Van Essen zegt richting mevrouw Broere dat er geen enkel misverstand kan bestaan over

Looproute op een veilige manier aangelegd kan worden

Gedeputeerde Van Muilekom

Mevrouw De Jong waardeert bijzonder. De zorg voor duurzaamheid vindt zij goed en het betrekken van gemeenten daarbij als partners.

Gedeputeerde Van Muilekom

Mevrouw De Jong heeft alle vertrouwen in de acties van dg Van Muilekom. Desondanks wil zij hem meegeven

Gedeputeerde Van Muilekom weet dat er koplopergemeenten zijn en gemeenten die er nog niet zo aan gewerkt hebben.

Eemnes- verhaal

Mevrouw Chidi had nog een vraag over de Stek-partijen

Gedeputeerde Van Muilekom vindt Stek een partij waar hij graag mee werkt, maar hij vindt het geen partij om mee aan tafel te zitten.

Gedeputeerde Schaddelee begint met de vragen van de VVD. De Spaak naar de polder Rijnenburg

Mevrouw De Man meent te horen dat vervoer van deur tot deur niet mogelijk

Gedeputeerde Schaddelee

Hij zet zijn betoog voort met in te gaan op de vragen van mevrouw Chidi,

Mevrouw Chidi dankt voor Zij blijft graag op de hoogte.

Gedeputeerde Schaddelee

Mevrouw Poppe is van mening dat in de bespreking van vandaag vaak gehoord wordt 'we komen erop terug'.

Gedeputeerde Schaddelee

Hij gaat verder met in te gaan op de vragen van mevrouw Rikkoert, die Utilitaire netwerk, het netwerk dus dat nodig is voor de bereikbaarheid van locaties. Het feit dat het niet op de kaart staat betekent niet dat die wandelroutenetwerken niet belangrijk zijn.

De heer Hazeleger

Gedeputeerde Schaddelee

De heer Hazeleger vindt dat nu juist een reden om het wel te doen.

Gedeputeerde Schaddelee

Mevrouw De Jong wil afgezien de discussie of een en ander in de omgevingsvisie moet. Zij

De heer Westerlaken

Gedeputeerde Schaddelee

Mevrouw Rikkoert benadrukt dt het dus om het netwerk, de structuren gaat. Wat haar partij betreft wordt dat ook meegenomen in de Omgevingsvisie.

Gedeputeerde Schaddelee meent dat dan

De heer Westerlaken wijst erop dat vanochtend de toekomst van de recreatieschappen

Gedeputeerde Schaddelee neemt de laatste opmerkingen van de heer Westerlaken mee.

De vraag van de SGP ging over

N224

De heer Van Reenen wijst op de

Gedeputeerde Schaddelee ziet dat niet zo. Het is geen snelfietsroute

Mevrouw De Jong neemt het toch nog eens op voor de mensen uit de Vijfheerenlanden, die

De heer Van Reenen vindt het mooi om te horen dat erkend wordt dat de fietsroute onaangenaam is en dat eraan gewerkt wordt.

Gedeputeerde Schaddelee

Gedeputeerde Strijk

Regionale programmeringsgesprekken

Mevrouw De Man

Hardheidsclausule    Waar zit dan het kantelpunt voor

Gedeputeerde Strijk denkt dat dat een soort resultaatverplichting is

Tweede termijn

Mevrouw De Jong herinnert eraan dat zojuist is gesproken over de kosten van lijnen    de invloed van verstedelijking    verzwaring van de

Mevrouw De Man

Mevrouw Koelewijn is naar aanleiding van de beantwoording van Gedeputeerde Van Essen van haar vragen Wat zij ziet is dat

Mevrouw Rikkoert wil weten hoe er gemeenten vanuit de provincie toch meer ruimte wordt geboden. Hoe wordt voorkomen dat niet alles wordt vastgezet. Zij hoort daar graag

De heer Westerlaken

Mevrouw Poppe

De heer Hazeleger heeft twee punten: van het Ronald Mc Donald begrijpt hij dat het om 25  
Het USP  
Het mobiliteits

Gedeputeerde Van Essen gaat allereerst in op Rijnenburg. Mirt-onderzoek

Mevrouw De Man bedoelde te zeggen dat de input van dat Mirt-onderzoek

Gedeputeerde Van Essen gaat allereerst in op de uitgangspunten en van het Mirt-onderzoek. Daar heeft PS  
een besluit over genomen. De Staten hebben hier dus wel degelijk aan het stuur gezeten en het komt dus niet uit  
de lucht vallen.

De heer Westerlaken vindt dit de deconfiture van het grootstedelijke denken. Hij vraagt juist de aandacht voor  
ruimte in kleinere gebieden.

Mevrouw Lejeune steunt de uitlating van de heer Westerlaken.

Gedeputeerde Van Essen

De heer Westerlaken dringt erop aan dat de mobiliteitstoets uit de kaderafspraken halen.

Gedeputeerde Van Essen gaat in op de vragen over het Ronald Mc Donaldhuis.

Mevrouw Koelewijn is verbaasd, want er zijn dezelfde opties die nu Wat maakt dat

Gedeputeerde Van Essen wijst erop dat het niet om groene plekken gaat.

Mevrouw Koelewijn zij heeft ook gevraagd of de kaart gedeeld kan worden met de commissie.

Gedeputeerde Van Essen

Gedeputeerde Van Muilekom pmc =Prinses Maxima Centrum

Gedeputeerde Schaddelee zero emissie

Mevrouw Poppe benadrukt het puntje als een second last oplossing te beschouwen.

Gedeputeerde Schaddelee vindt dat mevrouw Poppe daar helemaal gelijk in heeft.

De heer Van Reenen vindt dat de vergelijking met de trein naar Berlijn een beetje mank gaan.

Gedeputeerde Schaddelee

Tot slot had hij de vraag over zero-emissie en het OV.

#### **Vijfde blok: Levend landschap, erfgoed en cultuur (Hst 4.6)**

Mevrouw De Jong is heel tevreden over dit hoofdstuk. Zij heeft een compliment voor de wijze waarop de  
bibliotheek en laaggeletterdheid in de omgevingsvisie zijn terechtgekomen.

De heer Westerlaken Hij en welke belemmeringen zouden kunnen ontstaan voor de ontwikkeling van de  
provincie.

Zijn tweede vraag betreft Zou het college in overweging kunnen nemen over

Mevrouw Lejeune leest in de visie dat de bibliotheken en onmisbaar zijn voor Ze ziet steeds meer dat  
gemeenten het financieel zeer moeilijk hebben en om die reden de bibliotheken sluiten.

De heer Suna heeft het over zienswijze 15 Soest zonodig Hij hoort graag of dat

Mevrouw Rikkoert geeft aan dat tijdens de hoorzitting een eigenaar van een landgoed

Mevrouw Broere

Mevrouw Poppe wil namens haar fractie terugkomen op de passage dat er bij groot maatschappelijk belang kan

De heer Gremis is geattendeerd door het buitengebied Mensen hebben grote zorgen over dat buitengebied en vrezen bebouwing van dat gebied. Hij wil graag dat er aandacht besteed wordt aan deze kwestie.

Gedeputeerde Van Essen gaat in op de motie Dorrestijn Op dit moment is de houding van de gemeente dat men die ontwikkeling niet mogelijk wil maken.

De heer Suna herinnert aan zijn vraag:

Gedeputeerde Van Essen

Gedeputeerde Van Muilekom gaat in op de vragen over de bibliotheken. Daar maakt hij zich ook zorgen over. Het is echter een kwestie van de gemeenten zelf.

Er is een vraag gesteld over de landgoederen door mevrouw Likkoert. Hij wijst erop dat er wel iets te doen valt op die landgoederen. Er zijn allemaal kleine en grotere regeltjes, maar hij zal schriftelijk weergeven wat er allemaal nog mogelijk is

Gedeputeerde Bruins Slot  
7.10 van de verordening

Tweede termijn

Mevrouw Rikkoert

Mevrouw Hoek herinnert aan de inspreker tijdens de hoorzitting over landgoed

De heer Germs landgoed bij IJsselsteijn

Gedeputeerde Van Essen begrijpt de heer Germs, omdat er daar aan de Kromme IJssel iets misgegaan is. Hij stelt voor daar schriftelijk op in te gaan.

Gedeputeerde Bruins Slot denkt dat de vraag Zij denkt dat het goed is om dat technisch, dus schriftelijk te beantwoorden.

De voorzitter constateert dat mevrouw Rikkoert daar akkoord mee is.

Gedeputeerde Van Muilekom

De voorzitter sluit hiermee de vergadering om 22.50 uur

### 3 Ter informatie

3.1 SB verkenning Provincie Utrecht als samenwerkingspartner in het Omgevingsbeleid

3.2 SB notitie reikwijdte detailniveau provinciale programma Wonen en Werken

3.3 Rijnenburg Quicksan Verstedelijking eindrapport

### 4 Sluiting